

**ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA
V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ
KATEDRA OBČANSKÉHO PRÁVA**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Spolkové právo se zaměřením na ochranu práv člena spolku

Zpracoval: **Jan Sochor**

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Alexander Šíma**

Plzeň, 2023

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Jan SOCHOR
Osobní číslo:	R18M0382P
Studijní program:	M6805 Právo a právní věda
Studijní obor:	Právo
Téma práce:	Spolkové právo se zaměřením na ochranu práv člena spolku
Zadávací katedra:	Katedra občanského práva

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Historický exkurz
3. Spolkové právo
4. Spolek jako subjekt práva
5. Členství ve spolku
6. Práva a povinnosti člena spolku
7. Ochrana práv člena spolku
8. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz příloha

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Alexander Šíma**
Katedra občanského práva

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2022**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2023**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 1. července 2022

PROHLÁŠENÍ

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Spolkové právo se zaměřením na ochranu práv člena spolku“ zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, 31. března 2023

.....

Jan Sochor

PODĚKOVÁNÍ

Autor této práce by chtěl v první řadě poděkovat za odborné vedení, trpělivost a cenné rady při psaní diplomové práce JUDr. Alexanderovi Šímovi. Poděkování bezesporu patří taktéž mému kolegovi Mgr. Jiřímu Hendrichovi za odborné rady k této práci a celé mé rodině za jejich podporu v průběhu celého studia.

Seznam zkratk

Občanský zákoník	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Trestní zákoník	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
Listina základních práv a svobod	zákon č. 2/1993 Sb., Listinu základních práv a svobod
ČSLH	Český svaz ledního hokeje z.s.
z. ř. s.	Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Obsah

Úvod	1
2. Historický exkurz.....	3
2.1. Starověk	3
2.2. Novověk.....	3
2.3. První republika.....	5
2.4. Období totalitních diktatur a doba nesvobody	6
2.5. Období od roku 1989	8
3. Spolkové právo	11
3. 1. Právní úprava spolku	11
3.2. Účel a předmět činnosti spolku.....	12
3.2.1. Účel spolku	13
3.2.2. Předmět činnosti spolku.....	15
3.3. Založení a vznik spolku	16
4. Spolek jako subjekt práva	19
4.1. Obecná právní úprava	19
4.2. Orgány spolku.....	21
4.2.1. Statutární orgán.....	22
4.2.2. Nejvyšší orgán	24
4.2.3. Kontrolní komise	29
4.2.4. Rozhodčí komise.....	30
5. Členství ve spolku.....	35
6. Práva a povinnosti člena spolku.....	38
6.1. Členský příspěvek.....	40
6.2. Seznam členů.....	41
7. Ochrana práv člena spolku.....	43
7.1. Ochrana práv člena v rámci spolku.....	44
7.1.1. Možnost vyloučení člena ze spolku	45
7.1.2. Rozhodčí komise a její právní úprava.....	45
7.2. Soudní ochrana práv člena spolku	49
7.2.1. Soudní ochrana vyloučeného člena spolku	50
7.2.2. Soudní ochrana proti rozhodnutí orgánu spolku	51
7.2.3. Neplatnost fúze spolků.....	55
Závěr	57
Seznam použitých zdrojů.....	59
Cizojazyčné resumé	63

Úvod

Sdružování občanů do spolků je jedním ze základních práv, které v moderních demokraciích tvoří základní kámen občanské společnosti. Tento proces však s sebou nese řadu právních otázek, včetně otázek týkajících se právní ochrany členů spolků. Spolkové právo je v této souvislosti klíčovým nástrojem, kterým lze tyto otázky řešit.

Spolkové právo je souhrn právních norem a principů, které regulují vztahy mezi spolky a jejich členy. Spolky jsou významným subjektem občanské společnosti, který umožňuje jednotlivcům sdružovat se na základě společných zájmů a cílů. Vztahy mezi spolkem a jeho členy jsou založeny na zásadách dobrovolnosti, rovnosti a demokratického rozhodování.

Historický vývoj spolkového práva sahá až do starověkého Říma, kde byla rozvinuta základní právní koncepce týkající se sdružování a svobodného projevu. V moderní době se spolkové právo rozvíjelo v souvislosti se vznikem občanských společností a demokracií. V České republice byla první právní úprava spolkového práva přijata v roce 1874 a současná právní úprava je obsažena v Občanském zákoníku.

Spolek je právní subjekt, který vzniká na základě dobrovolného spojení tří nebo více fyzických nebo právnických osob za účelem dosažení společného cíle. Spolek má své vlastní jmění a může mít i své vlastní zaměstnance. Členství ve spolku je dobrovolné, každý člen má právo se do spolku přihlásit a také ho opustit.

Členství ve spolku přináší určitá práva a povinnosti. Mezi práva člena spolku patří například právo účastnit se na rozhodování ve věcech spolku, právo na informace o činnosti spolku, právo na kontrolu hospodaření a podobně. Na druhé straně mají členové spolku také určité povinnosti, jako například dodržování stanov spolku, účast na řádných schůzích a podobně.

Ochrana práv člena spolku je důležitou otázkou v současném spolkovém právu. Člen spolku má právo na ochranu svých základních práv, jako je například právo na spravedlivé řízení, právo na rovnost a nediskriminaci, právo na svobodu projevu a podobně. Pokud dojde k porušení práv člena spolku, má člen právo se bránit primárně před vnitřními orgány spolku a v případě neúspěchu uplatnit svá práva soudní cestou. Účinnou ochranou práv člena spolku je například možnost

podat žalobu na spolek, která může vést k nápravě porušení práv člena a k náhradě škody.

Vzhledem k důležitosti spolků pro občanskou společnost a demokratický proces je ochrana práv člena spolku nezbytná a její uplatňování je důležitým prvkem spravedlivého fungování spolků. Proto se v této diplomové práci její autor zaměří na analýzu současného stavu ochrany práv člena.

2. Historický exkurz

2.1. Starověk

První zmínku o spolcích a jejich formování můžeme znát již z dob římské říše. Jejich latinský název byl v rámci římského práva *collegia* a byly zakládány primárně pro náboženské účely. Inspiraci našich zákonodárců při tvorbě OZ můžeme spatřovat i v pravděpodobném uplatnění římskoprávní zásady *tres faciunt collegium*, která je dodnes totožná v minimálním počtu členů spolku.¹ *Collegia* a jejich účel nezřídka směřovala i do politického života, avšak právě proto byla v případě potřeby ze strany úřadů často zakazována.²

2.2. Novověk

Rok 1848, který je také označován jako rok revoluční, byl stěžejním základem pro počátek a budoucí vývoj spolčovací svobody v českých zemích. Právo vytvářet spolky společně s občanskými a politickými právy prvně zakotvila ústava z 24. dubna 1848, kdy se tak spolky staly díky zákonné úpravě diskusním místem a pracovním odborem za účelem lepších pracovních práv a liberalizačních reforem. Spolčovací právo zaručovala i další ústava ze dne 4. března následujícího roku, ve které již byl v ustanovení § 7 blíže specifikován účel založení, cíle spolku a prostředky k založení spolku, které byly podmínkou pro založení spolku. Prostředky nesměly být protistátního charakteru. Dne 17. března 1849 byl zřízen Prováděcí patent, který zavedl policejní dohled nad činností spolků. Hlavní změna se ale týkala pouze části spolků, neboť upravoval pouze výdělečné spolky, které byly vázány koncesí ze strany státu. Nevýdělečné spolky tak nadále nebyly vázány na zvláštní úřední povolení.

Změna politického režimu na Bachův absolutismus neboli neoabsolutismus byla vzhledem k celkovému pojetí struktury státu a monarchistického absolutismu významná, jelikož došlo k úplnému zrušení politických spolků a jejich zákazu dle nařízení č. 246 z 31. prosince 1851. Dne 26. listopadu 1852 byl v návaznosti na

---

¹ Telec, Ivo. Zásady nového spolkového práva. Právní rozhledy. 2013, 2013, č. 22, str. 763-766. Dostupné na <https://www.beck-online.cz>.

² KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 49.

nařízení vydán Císařský patent,³ který se stal základním stavebním kamenem spolkového práva coby nový spolkový zákon.⁴ V platnosti zůstaly pouze ustanovení z Prováděcího patentu ohledně výdělečných spolků a další část potvrzovala stálý zákaz zakládání politických spolků. K zakazu se připojily i spolky, které byly zřízeny za sociálním účelem. Spolky výdělečné, tak i spolky nevýdělečné, zřízené zákonem po přijetí nové právní normy, potřebovaly opět povolení pro jejich založení. Obnovil se již dříve využívaný koncesní systém, který lze opět považovat za krok zpět ve vývoji spolkového práva.⁵ Sdružování osob bez příslušného povolení bylo zakázáno a v krajním případě se mohlo stát i trestným činem.

Císařský patent a jeho přísný režim se odrazil i v novelizacích. Menších změn se patent dočkal až v roce 1855 po konkordátu katolické církve se státem, kdy jednou ze změn byla možnost založení katolicky orientovaných spolků bez souhlasu úřadů, která byla implementována nařízením ministerstva vnitra dne 28. června 1856.⁶

Pro spolkovou svobodu a naplnění jejího účelu byl zásadní rok 1861 a obnovení ústavnosti státu. V návaznosti na „prosincovou“ ústavu, která byla vydána dne 21. prosince 1867 vznikl zákon č. 134/1867 ř. z., o právě spolčovacím, který platil necelých sto let až do zákona č. 68/1951 Sb., o dobrovolných organizacích a shromáždění. V zákoně se v té době pro pojem právnické osoby, který se začal používat až pozdějšími právními předpisy, využívalo označení *morální osoba*.⁷

Zákon ze dne 15. listopadu 1867 o právě spolčovacím se skládal ze tří „částek“. První „částka“ byla „O spolcích vůbec“, druhá „částka“ „O spolcích politických“ a třetí „částka“ „Ustanovení trestní a závěrečná“. Zákon předpokládal dvojí dělení spolku na spolky politické a nepolitické a zřizovat spolky bylo možno pouze na základě tohoto zákona.⁸ Negativní výčet spolků a společností, na které se zákon nevztahoval a byly upraveny *lex specialis*, byly spolky bankovní, kreditní,

---

³ Císařský patent č. 425/1852 ř. z., ze dne 26. listopadu 1852, kterým se vydávají nová ustanovení o spolcích.

⁴ Zákon č. 253/1852 ř. z.

⁵ VOLF, Michal, Vývoj spolkového práva a činnost spolku v Československu v letech 1918 – 1990, Plzeň, 2018. Rigorózní práce (JUDr.). Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta právnická, str. 7.

⁶ Nařízení ministerstva vnitra č. 122/1856 ř.z.

⁷ KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 49-50.

⁸ § 1 spolkového zákona č. 134/1867 ř.z.

pojišťovací, důchodové, spořitelní a půjčovny na zástavy.⁹ Nevztahoval se ani na: a) řády, duchovní kongregace a náboženské společenství; b) živnostenské spolky; a c) těžíře a bratrské pokladny.¹⁰

Zásadní změny se také dočkal princip povolovací, který se zákonem změnil na princip registrační: „Kdo chce zříditi nějaký spolek tomuto zákonu poddaný, povinen jest, oznámiti to prvé, než spolek ve skutek vejde, písemně politickému řízení zemskému a předložiti mu statuta.“¹¹

Povolení, jak již bylo výše uvedeno, se dočkaly i spolky politické a činnost spolků mohly vyvíjet také politické strany. Občané měli možnost se angažovat ve veřejných záležitostech více, než tomu bylo doposud. Z dnešního pohledu je relevantní též ustanovení, které zakládalo jednoznačně diskriminační prvky v tehdejší spolkovém právu. Podle ustanovení § 30 zákona č. 134/1867 ř. z., o právech spolčovacím, nemohli cizinci, ženy ani nezletilé osoby být přijímány za členy spolku a toto právo náleželo pouze zletilým mužům. Vzhledem k tomu, že poprvé mohly ženy volit až v roce 1921, tak však jde o přístup v souladu s tehdy všeobecně přijímanou politikou. V dalších právních úpravách se politické strany a jejich sdružování odebraly jiným směrem, zatímco zakotvení vyloučení spolků a společností za účelem zisku zůstalo aktuální až do dnešní doby.¹²

2.3. První republika

Spolkové právo bylo v období od 28. 10. 1918 do 30. 9. 1938, tedy v průběhu první republiky, významnou součástí československého právního řádu. Jeho cílem bylo umožnit občanům svobodné sdružování a vytváření spolků bez omezení, která předtím platila v rámci Rakouska-Uherska.

V období první republiky byl významným pro spolkové právo zákon č. 11/1918 Sb. z. a n., recepční norma, která si osvojila původní zemské i říšské zákony a nařízení společně i se spolkovým zákonem č. 134/1867 ř.z. a dokonce i spolu s již přes šedesát let starým spolkovým zákonem č. 253/1852 ř. z. Změna čekala spolkový zákon v té době starý již přes půl století až po vyhlášení ústavního

⁹ § 2 spolkového zákona č. 134/1867 ř.z.

¹⁰ § 3 spolkového zákona č. 134/1867 ř.z.

¹¹ § 4 spolkového zákona č. 134/1867 ř.z.

¹² KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 50–53.

zákona č. 121/1920 Sb. z a n., Ústavní listina Československé republiky. Ústava kromě garance svobody a občanských práv zajistila také svobodu spolčování, kterou i s právem shromažďovacím upravují zákony a společně s nimi nebylo možné nechávat tisk podrobovat předběžné cenzuře.¹³

Předpis, který důležitým způsobem ovlivnil zákon č. 134/1867 ř. z., o právě spolčovacím, byl zákon č. 300/1920 Sb., o mimořádných opatřeních. Tento zákon umožňoval pro případné mimořádné situace, kterými by byl ohrožen stát z důvodu války, nebo v případě ohrožení celistvosti státu, veřejného klidu, pořádku, nebo jeho republikánské formy, učinit mimořádná opatření, kterými by spolkům mohla být pozastavena činnost, ustanoven jim úřední dozor, či změnit princip registrace opět na povolovací. Aplikace se zákonu dostalo v roce 1938, když československá vláda přijala na základě jeho zmocnění dne 17. září 1938 vládní nařízení č. 177/1938 Sb. z. a n.¹⁴ Význam zákona, který nabyl účinnosti dnem vyhlášení znamenalo pro spolky následující: „*Spolky – mimo spolky výdělečné – mohou státní úřady bezpečnostní nebo úřady jim nadřizené podrobiti zvláštnímu doзору úřednímu nebo zvláštním podmínkám, popřípadě jejich činnost vůbec zastaviti. Nové spolky toho druhu lze zříditi jen s povolením nebo souhlasem ministerstva vnitra nebo úřadu jim zmocněného; tím se neruší působnost jiných úřadů při zřizování takových spolků.*“¹⁵

2.4. Období totalitních diktatur a doba nesvobody

Pojmem druhá republika se označuje časový úsek od 1. 10. 1938 do 15. 3. 1939. V té době ještě platný zákon č. 134/1867 ř. z., o právě spolčovacím, který se vyznačoval až moc velkou demokratizací, nemohl době nesvobody pro tehdejší začínající pomnichovskou dobu a období po německé okupaci vyhovovat. Novela nařízením č. 13/1939 Sb. II byla příkladným omezením demokracie. Politická sdružení vzniklá ze zákona byla zrušena dnem účinnosti a jejich likvidace následovala až poté, což je vzhledem k dnešnímu stavu velmi nepochopitelné, jelikož v případě, kdy spolek přestane existovat, tak už zde neexistuje subjekt, jehož pohledávky a dluhy by bylo možné vůči ostatním dotčeným osobám uspokojit.¹⁶

---

¹³ VOLF, Michal, Vývoj spolkového práva a činnost spolku v Československu v letech 1918 – 1990, Plzeň, 2018. Rigorózní práce (JUDr.). Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta právnická, str. 18.

¹⁴ Tamtéž, str. 22-25.

¹⁵ § 8 odst. 1 zákona č. 125/1933 Sb. z. a n.

¹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2002, sp. zn. 22 Cdo 985/2001.

Soudní kontrola deliktů byla převedena na správní orgány a porušení právních povinností nyní bylo možno trestat zpřísněnými sankcemi, kterými byla pokuta až do 50 000 korun nebo vězení do šesti měsíců a tyto tresty šlo ukládat dohromady. Důkazní břemeno bylo dokonce obráceno na obviněného a delikty se nyní stalo veškeré sdružování, co přesahuje obvyklý společenský ráz.¹⁷

Po obsazení zbytku Československa (oproti první republice již součástí nebylo Slovensko, Podkarpatská Rus, ani většina původně příhraničních oblastí) vojsky nacistického Německa byl dne 16. 3. 1939 zřízen Protektorát Čechy a Morava. Vládním nařízením č. 97/1939 Sb. byl zákon opět okamžitě novelizován a tentokrát si kladl za cíl prakticky eliminovat veškerý společenský život a sdružování v něm. Všechny spolky musely nejpozději do 31. 5. 1939 oznámit okresnímu nebo policejnímu úřadu, zda chtějí v činnosti pokračovat a v případě že tak neučinily, zanikly dne 30. 6. 1939. Je zde vidět i velká snaha o co největší snížení počtu spolků, protože jim nařízení dávalo celkově 2 měsíce na oznámení. V souvislosti s tím zanikly i další spolky, buď zveřejněním ve věstníku říšského protektora,¹⁸ nebo nepublikovanými nařízeními,¹⁹ ve kterých by se jevila možnost, že by v budoucnu mohly vyvíjet odpor a spolčovat se za účelem odboje.²⁰

Nařízení a opatření z doby nesvobody, podle kterých byly některé spolky rozpuštěny, se zrušily podle § 1 dekretu prezidenta republiky č. 81/1945 Sb. Okresní národní výbory navíc byly povinny vydat majetek, který patřil spolkům a byl zabaven zpět, a spolky měly povinnost nejpozději do 2 měsíců oznámit, zda se hodlají obnovit a dále vyvíjet svoji činnost.²¹

Trvání obnovené spolkové svobody však nemělo dlouhého trvání a po tzv. vítězném únoru bylo zapotřebí původní právní úpravu nahradit novým samostatným zákonem, a proto došlo ke změně a byl přijat nový zákon č. 68/1951 Sb., o dobrovolných organizacích a shromážděních. Spolkové právo se tak dočkalo po dlouhých 84 letech nové komplexní právní úpravy. Tento zákon byl značně ovlivněn tehdejší ideologií a obecně deformovaným zákonodárstvím a nově bylo

---

¹⁷ KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 58-59.

¹⁸ Např. Svaz střeleckých gard.

¹⁹ Např. Orel, Sokol nebo Junák.

²⁰ KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 60.

²¹ § 2 dekretu č. 81/1945 dekret prezidenta republiky o některých opatřeních v oboru spolkovém.

zapotřebí ke vzniku, aby orgán státní správy²² schválil *organisační* řád dobrovolné *organise* a dříve již používaný registrační princip v zákoně č. 134/1867 ř. z., o právě spolčovacím, se změnil na princip povolovací. Spolky, které nebyly podle § 5 prohlášeny za *organisaci*, měly možnost rozhodnutí, na kterou právnickou osobu se přemění, nebo do které se včlení. Likvidace některých spolků byla výborně zakryta za výše zmíněnou možností přeměny. Ministerstvo vnitra tak vyhláškou mohlo upravit podrobnosti změny stejně tak, jako zánik ostatních spolků, které nadto upravovaly ještě zvláštní předpisy. Přechod majetku z uměleckých spolků do státního kulturního fondu byl například uskutečněn na základě dne, který stanovil ministr kultury a některé spolky se dokonce přímo začlenily pod organizační spolky státu.²³ Další významných novelizací, až na malou změnu uskutečněnou zákonem č. 74/1973 Sb.,²⁴ kterým se měnil zákon č. 68/1951 Sb., o dobrovolných organizacích a shromážděních, se do konce roku 1989 spolkové právo nedočkal.

2.5. Období od roku 1989

V kontextu právní úpravy spolků v tehdejším Československu a následně v České republice v období po roce 1989 lze označit jako „období obnovy a nového vzniku spolků“, které se vyznačovalo značnou aktivitou občanů a vznikem mnoha nových spolků, které byly zakládány s cílem prosazovat různé zájmy, jako například kulturní, sportovní, environmentální či charitativní.

Základním soukromoprávním pramenem *lex generalis* pro toto období byl zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, který se uplatnil v případě, že úprava ustanovení zvláštního zákona, který je uveden níže nestanovil jinak, nebo takovou právní úpravu vůbec neobsahoval. V případě, že by neexistovala, tak zde nebyla žádná právní úprava *lex specialis* a obecná úprava by platila jako jediná. Jednalo se konkrétně o ustanovení § 19 až § 20a zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, které upravují právnické osoby.²⁵

---

²² Tehdy okresní národní výbor.

²³ KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 61-62.

²⁴ Zákon č. 68/1951 Sb. stanovil, že § 1 – 5 zákona se nebude vztahovat na odborové organizace.

²⁵ TELEČEK, Ivo. Spolkové právo. Praha: C.H. Beck, 1998. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 80-7179-194-6., str. 37.

Zákonodárce reagoval velmi rychle na změnu politického režimu a původní zákon o dobrovolných *organisacích* a shromážděních již nahradil přibližně za půl roku novým právním předpisem *lex specialis* vůči zákonu č. 40/1964 Sb., občanskému zákoníku, kterým byl zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, který vešel v účinnost dne 1. 5. 1990. Nový zákon začal využívat slovního spojení sdružovat se, namísto již ustáleného pojmu spolčovat se, které bylo v obecném povědomí bráno jako slovo zastaralé a zavádějící, jelikož o spolčení osob mluvily i trestněprávní předpisy. Zákon znovu zavedl princip registrace, který potvrdil ve svém nálezu²⁶ již v roce 1998 Ústavní soud, kdy judikoval, že registrace sdružení stojí právě na základě registračního principu, s výjimkou odborů, kde jde o evidenční princip.²⁷ Zákon o sdružování občanů byl obsahově velmi stručný. Skládal se pouze z dvaceti dvou paragrafů, přičemž samotnou registraci, vznik a zánik sdružení upravovalo pouze paragrafů jedenáct. Podle zákona o sdružování občanů měli občané právo zakládat právnické osoby, které se podle tohoto zákona označovaly jako občanská sdružení. V porovnání s platným Občanským zákoníkem, jehož část věnující se spolkům obsahuje osmdesát osm paragrafů, je patrné, že tento zákon měl spíše obecný charakter a nemohl postihnout všechny aspekty podrobně.

Stručnost zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, tak velmi pravděpodobně znamenala důvod, proč tento zákon prošel 10 novelizacemi a zákon musel svými judikaturními rozhodnutími vyložit jak soud Ústavní, Nejvyšší, tak i Nejvyšší správní soud. Jednou z často řešených otázek byl i vznik spolku. Nejvyšší správní soud v rozhodnutí pod sp. zn. 1 Ans 8/2005 ze dne 29. 3. 2006 deklaroval, že má občanské sdružení právní nárok na vznik při splnění stanovených zákonných podmínek. Nejvyšší správní soud se také v rozhodnutí pod sp. zn. 8 As 67/2014 ze dne 3. 3. 2015 zabýval registrací a odmítnutím registrace. Registrace v době platnosti dřívějšího zákona tak nemohla být odmítnuta pouze z důvodu nesouhlasu státu, ale musely existovat zákonem stanovené důvody, jako je například ochrana veřejné bezpečnosti. Oproti stavu konstitutivního charakteru podle předchozího zákona mají skutečnosti o registraci podle důvodové zprávy k zákonu č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, deklaratorní charakter. Deklaratorní charakter tak měl i výmaz sdružení z příslušného registru, který vedl k situaci, že

---

²⁶ Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 8. 1998, sp. zn. III. ÚS 195/98.

²⁷ KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 64.

fakticky již neexistující sdružení se stále vedly v registru a následně byly převzaty i do spolkového rejstříku, kde jsou vedena sdružení, která již fakticky dávno zanikla.²⁸

V souvislosti s výše uvedeným lze uvést i analýzu Nejvyššího kontrolního úřadu z roku 2019, podle které ze všech zapsaných neziskových organizací (kromě spolků se tak analýza týká ještě ústavů a nadací) vykazuje činnost pouze 26,48 % neziskových organizací.²⁹ Přestože již od zmíněné analýzy uplynuly čtyři roky a novější zpracována nebyla, tak popsáný stav trvá a ve spolkovém rejstříku stále lze najít velké množství spolků, které nemají uvedené ani základní informace, jako je statutární orgán, nemají vložený žádný dokument ve sbírce listin, nebo dokonce ještě stále mají v názvu zastaralou zkratku občanské sdružení³⁰ nebo o. s. Lze říci, že rejstříkový soud je v této oblasti velmi nečinný, i když by podle § 3041 odst. 2 Občanského zákoníku po uplynutí tří let od nabytí účinnosti tohoto zákona (v případě, že právnická osoba ve stanovené době změnu neprovedla) měl příslušný orgán veřejné moci právnickou osobu vyzvat (v případě spolku soud spravující spolkový rejstřík) a stanovit jí dodatečnou lhůtu ke splnění. V případě, že marně uplyne dodatečná lhůta, měl by příslušný orgán veřejné moci právnickou osobu zrušit a nařídit její likvidaci. Tato nečinnost může velmi snižovat důvěryhodnost jak soudu samotného, tak potřebných dat, které se v rámci veřejného rejstříku shromažďují a využívají.

---

²⁸ KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 64-65.

²⁹ Analýza – nestátní neziskové organizace v ČR. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/kontrola/analyzy/analyza---nestatni-neziskove-organizace-v-cr-id10354/>.

³⁰ Sdružení Dživas, občanské sdružení. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=766180&typ=PLATNY>.

3. Spolkové právo

3. 1. Právní úprava spolku

Současná spolčovací svoboda byla spolu se zaručením práva se sdružovat ústavněprávně uvozena ústavním zákonem č. 23/1991 Sb. ze dne 9. ledna 1991, který zakotvil Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listinu základních práv a svobod. Svoboda sdružování se řadí mezi práva politická. Přesněji právo na sdružování nalezneme v druhé hlavě článku 20 odstavce 1 Listiny základních práv a svobod: *„Právo svobodně se sdružovat je zaručeno. Každý má právo spolu s jinými se sdružovat ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích.“* Zákonnou úpravu práva na sdružování společně se založením spolku po zániku zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů a zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, které byly platné až do 1. ledna 2014, nahradil společný zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Systematickou úpravu o založení spolku nalezneme zařazenou v části první – obecné části, hlavě II – osoby, díle 3 – právnické osoby, oddíle 2 – korporace, pododdíle 2 – spolky v § 214 - § 302 Občanského zákoníku.

Nedílnou součástí právní subjektivity spolku je i jeho zápis ve veřejném rejstříku (přesněji ve spolkovém rejstříku), který je upraven v zákoně č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů. Tento zákon upravuje jednak samotnou organizaci rejstříku, tak i procesní stránku průběhu řízení o zápisu do veřejného rejstříku. V souvislosti s veřejným rejstříkem je nezbytné zmínit dva podzákoné právní předpisy, kdy první upravuje náležitosti formulářů na podávání návrhů na zápis, změnu nebo výmaz údajů do veřejného rejstříku (vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 323/2013 Sb., o náležitostech formulářů na podávání návrhů na zápis, změnu nebo výmaz údajů do veřejného rejstříku právnických a fyzických osob a evidence svěřenských fondů a o zrušení některých vyhlášek) a druhý upravuje výši úroků z prodlení a nákladů spojených s pohledávkou, odměnu a výpočet náhrady pro osoby, které se podílí na likvidaci spolku a způsob a rozsah zveřejnění zápisů ve veřejném rejstříku či v evidenci skutečných majitelů (nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku, veřejných

rejstříků právnických a fyzických osob a evidence svěřenských fondů a evidence údajů o skutečných majitelích).

Dalšími důležitými zákony jsou i zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Práva a povinnosti vyplývající z výše uvedených zákonů a jejich ochrana budou podrobně rozebrána v šesté a sedmé kapitole této práce.³¹

Spolek tedy můžeme obecně definovat jako určitý okruh fyzických nebo i právnických osob, který vzniká za účelem společného zájmu buď interní, nebo externí povahy (jak je zmíněno v podkapitole o předmětu činnosti spolku), přičemž jeho hlavním účelem nesmí být podnikání. Podnikání může v určitých případech představovat vedlejší činnost spolku, ale ta také není vždy povolena. Jedním z příkladů lze uvést honební společenstvo, které je spolkem *sui generis*³², které nesmí vlastním jménem podnikat, nesmí se účastnit na podnikání jiných osob a nesmí zřizovat ani organizační složky podle § 19 odstavce 2 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.³³

3.2. Účel a předmět činnosti spolku

Za základní definiční či pojmové znaky právnické osoby spolu s názvem spolku, jeho sídlem a právní formou řadí odborná literatura i účel a předmět činnosti spolku.

Všechny tyto znaky tvoří podstatu spolku, kdy každý spolek musí danými znaky disponovat, aby ho bylo možné odlišit od ostatních právnických osob. Zákon jednak předpokládá, že tyto obligatorní znaky bude mít každý spolek uvedené ve stanovách, a jednak tyto znaky definují spolek coby do jeho charakteru, právního režimu a jaké právní formě bude podléhat. Uvnitř spolku mají tyto znaky zásadní

---

³¹ RONOVSÁ, Kateřina, Vlastimil VITOUL a Jana BÍLKOVÁ. Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-020-8, str. 21.

³² Honební společenstvo lze zařadit mezi spolky taktéž, jak vychází z nálezu Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2006 sp. zn. Pl. ÚS 74/2004 nebo z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 10. 10. 2013 sp. zn. 28 Cdo 871/2013.

³³ KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 9-11.

význam, jelikož určují uspořádání spolku, jakými orgány bude spolek disponovat a která práva a povinnosti budou členům vůči spolku náležet.³⁴

*„Zákon stanoví, že spolek je samosprávnou korporací (právníckou osobou s osobním základem), kterou zakládají alespoň tři osoby k naplňování společného zájmu (§ 214 odst. 1 Občanského zákoníku). Členové spolku se totiž nespolečují proto, aby se pouze spolčovali, nýbrž proto, aby – ve formě spolku – dosahovali konkrétního a při založení spolku definovaného společného zájmu“.*³⁵

3.2.1. Účel spolku

Účelem spolku se rozumí obecný cíl či poslání, kterého má být činností na základě statutárního důvodu dosaženo. *Účel tak typicky bude představován nějakou vizí světa, změnou světa k nějakému stavu či ideou, k jejichž realizaci a prosazování zde spolek je. Vyjádřením účelu definuje smysl existence a poslání spolku a společenský zájem, který má spolek naplňovat a chránit.*³⁶ Účel spolku je jednou z povinných náležitostí stanov spolku podle § 218 Občanského zákoníku, kdy ve vnějším poměru dává možnost veřejnosti, aby se s účelem seznámila a upravuje svým zněním také minimálně dva způsoby uspořádání vnitřních poměrů ve spolku, které autor práce upraví v odstavcích níže.

*„Omezení účelu, kvůli němuž je spolek zakládán, obsahuje též čl. 11 odst. 2 EÚLP (Evropská úmluva o lidských právech – pozn. autora). Úmluva stanoví, že účel spolku musí být v souladu se zájmem národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, ochrany pořádku a předcházení zločinnosti, ochrany zdraví, morálky a ochrany práv a svobod jiných“.*³⁷

První účel se váže na vznik členství a vstup do spolku, který je účelem formálním a upravují se jím vztahy, které jsou soukromoprávní povahy a vytváří základní práva a povinnosti mezi členy spolku.

Druhým účelem je postavení člena v orgánu spolku jako činovníka a spolku jako právnícké osoby, kterou činovník zastupuje. Do vzniku nové právní úpravy

³⁴ HÁJKOVÁ, Alena, Miroslava NEBUŽELSKÁ a Petr PAVLOK. Spolky a spolkové právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-523-7, str. 7.

³⁵ RONOVSÁ, Kateřina, Vlastimil VITOUL a Jana BÍLKOVÁ. Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-020-8, str. 48.

³⁶ HÁJKOVÁ, Alena, Miroslava NEBUŽELSKÁ a Petr PAVLOK. Spolky a spolkové právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-523-7, str. 7.

³⁷ PODIVÍNOVÁ, Martina Kulogljija. § 218 [Stanovy spolku]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 871, marg. č. 23.

tento vztah nebyl vůbec definován, a dokonce bylo výslovně ustanoveno, že o zastoupení nejde a odpovědnost činovníků občanských sdružení ze zákona nevyplývala.³⁸ Nová právní úprava již jasně definuje vztah člena a spolku, kdy členové statutárního orgánu, kteří jsou oprávněni za spolek jednat, jsou zástupci spolku a spolek je ve vztahu k nim zastoupený.³⁹ V daném vztahu se tak uplatňuje princip zástupčího (resp. příkazního vztahu), kdy činovník spolku musí jednat v zájmu právnické osoby, s péčí řádného hospodáře, nezbytnou loajalitou, i s potřebnými znalostmi a pečlivostí.⁴⁰ Odpovídá tedy za veškeré excesy, které jsou na škodu spolku a měl by sledovat pouze prospěch a zájem spolku. „*Vedle soukromoprávní odpovědnosti může mít porušení péče řádného hospodáře na straně člena voleného orgánu právnické osoby též důsledek v podobě trestněprávní odpovědnosti (například porušování povinností při správě cizího majetku podle § 220 nebo 221 TrZ (Trestní zákoník – pozn. autora).*⁴¹

Účel upravený stanovami může být omezen podle platné právní úpravy jedním ze dvou možných důvodů. Hlavním důvodem je rozpor s veřejným pořádkem, kdy právnická osoba nesmí být založena za účelem porušovat práva stanovená zákony, nebo nezákonným postupem dosahovat svých cílů. Účely, pro které nelze právnickou osobu založit jsou v zákoně uvedeny pouze demonstrativně. Například jde o případy, kdy by účel omezoval osobní nebo politickou svobodu, podporoval násilí nebo podněcoval k nenávisti a nesnášenlivosti. V případě rozhodnutí soudu o nezákonném působení spolku je i bez návrhu tato právnická osoba prohlášena za neplatnou, což vede k zahájení likvidace a následnému zániku spolku. Důvod pro zánik, který lze označit jako vedlejší, je založení spolku za výdělečným účelem, jelikož v mnoha případech spolek disponuje určitým základním kapitálem, který se zpravidla na konci zúčtovacího období navyšuje a můžeme tak hovořit o „zisku peněz“ do kapitálu spolku. Nicméně zde nehovoříme o vytváření zisku účelně k případnému rozdělení členy spolku, ale pouze o zisku z činnosti, který lze použít pro spolkovou činnost a správu spolku.⁴² „*Hlavní činností spolku může být jen uspokojování a ochrana těch zájmů, k jejichž*

³⁸ Odpovědnost by bylo možné dovodit ze zákona pouze velmi širokým výkladem, který je uveden v § 415 a § 420 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

³⁹ § 436 a násl. Občanského zákoníku.

⁴⁰ § 159 odst. 1 Občanského zákoníku.

⁴¹ LASÁK, Jan. § 159 [Požadavky na výkon funkce člena voleného orgánu právnické osoby]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, str. 601, marg. č. 27.

⁴² § 217 odst. 3 Občanského zákoníku.

naplňování je spolek založen. Podnikání nebo jiná výdělečná činnost hlavní činností spolku být nemůže“.^{43 44}

3.2.2. Předmět činnosti spolku

Předmět činnosti je jedna z možných náležitostí zakladatelského právního jednání podle § 123 Občanského zákoníku oproti účelu, který je povinnou náležitostí a musí být uveden ve stanovách. Hlavní činnost nemusí být stanovena ani zapisována povinně, ale ani se nevylučuje možnost jejího uvedení ve spolkovém rejstříku.⁴⁵ Mezi pojmy účel a předmět činnosti není výslovně určený vztah a není tedy jasné, zda se dané pojmy doplňují, nebo vůči sobě působí v poměru speciality. Je ale zřejmé, že jde o dvě odlišné kategorie.

*„Činností rozumíme souhrn aktivit, kterými právnická osoba, tedy i spolek, své působení realizuje. Jak již výše uvedeno činnost je třeba chápat jako prostředek směřující k naplňování cíle, tj. účelu právnické osoby, buď přímo (u spolků hlavní činnost), nebo nepřímo (vedlejší činnost)“.*⁴⁶ Předmět činnosti není obligatorním znakem, ale zpravidla se ve stanovách určuje. Jak je již výše zmíněno, tak se dělí na hlavní a vedlejší činnost. Její úprava není jasně definovaná, jako například u podnikatelské činnosti, takže formulace činnosti může být vytvořena jakkoliv, pokud jsou dodrženy základní náležitosti, jakými jsou srozumitelnost a určitost.

Hlavní činnost spolku lze vymezit pozitivně tak, že se vztahuje na okruh činností, které směřují ke společnému zájmu členů za účelem naplnění podstaty založení spolku. Negativní vymezení tak naopak zakazuje podnikání nebo činnost, která směřuje za dosažením výdělku.⁴⁷ Druhy činností nejsou v Občanském zákoníku nikterak vymezeny a není stanoveno, že jejich účel musí bezpodmínečně směřovat pouze vůči svým členům a sledovat společný zájem, a proto není výjimečná existence spolků s předmětem činnosti podpory veteránů nebo uprchlíků, kteří nejsou členy spolku.

⁴³ § 217 odst. 1 Občanského zákoníku.

⁴⁴ HÁJKOVÁ, Alena, Miroslava NEBUŽELSKÁ a Petr PAVLOK. Spolky a spolkové právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-523-7, str. 8-14.

⁴⁵ Naopak vedlejší činnost spolku musí být uvedena vždy podle § 29 odst. 1 písm. a) zákona č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů.

⁴⁶ HÁJKOVÁ, Alena, Miroslava NEBUŽELSKÁ a Petr PAVLOK. Spolky a spolkové právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-523-7, str. 15.

⁴⁷ § 217 odst. 1 Občanského zákoníku.

„Vedle hlavní činnosti může spolek vyvíjet též vedlejší hospodářskou činnost spočívající v podnikání nebo jiné výtěžné činnosti, je-li její účel v podpoře hlavní činnosti nebo v hospodárném využití spolkového majetku“.⁴⁸ Na rozdíl od hlavní činnosti lze vedlejší činnost, jak je výše uvedeno, provádět i za účelem podnikání nebo jiné výtěžné činnosti. Spolek zde není nikterak zákonem omezen a vedlejší činností může být vesměs cokoliv, co neodporuje veřejnému pořádku a právnímu řádu. Naopak je ale vázán veškerými veřejnoprávními předpisy, které se budou týkat dané podnikatelské činnosti. V případě živnosti tak půjde například o konkrétní odvětví, a to o živnostenské právo.⁴⁹

3.3. Založení a vznik spolku

Jak již bylo uvedeno u účelu a předmětu spolku, tak založení spolku je možné ze shodné vůle tří osob se společným zájmem. Spolek je tedy korporací, kdy dochází ke spolčení vícero osob, které chtějí vytvořit samostatnou osobu v právním smyslu. V případě, že není vyloučena účast jiným právním předpisem, tak je založení možné jak fyzickými, tak právnickými osobami. Členství ve spolku je dobrovolné a nikoho k němu nelze fakticky nutit, což souvisí s tím, že nikomu nelze bránit, jestliže chce ze spolku vystoupit. Zároveň má ale spolek možnost určit podmínky pro vznik nebo zánik členství a postavení členů, které jak členové, tak žadatelé o členství, povinni respektovat.⁵⁰

Existují dvě možnosti, jak lze spolek založit. První možností je shoda zakladatelů na obsahu stanov,⁵¹ druhou možností pak je ve vztahu k obecné úpravě zakladatelského právního jednání v § 122 Občanského zákoníku spolek založit i přijetím usnesení ustavující schůze spolku.⁵² Zakladatelé svým jednáním před založením spolku stanovují účel a další podmínky za nimiž se budou spolčovat, což vede k vytvoření stanov, které jsou smluvním základem nově vznikajícího spolku. Zákonnými požadavky, na kterých se zakladatelé musí minimálně shodnout, jsou

⁴⁸ § 217 odst. 2 Občanského zákoníku.

⁴⁹ HÁJKOVÁ, Alena, Miroslava NEBUŽELSKÁ a Petr PAVLOK. Spolky a spolkové právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-523-7, str. 15-20.

⁵⁰ DEVEROVÁ, Lenka. § 214 [Charakteristika spolku]. In: SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, DEVEROVÁ, Lenka. Právnícké osoby v novém občanském zákoníku. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, ISBN: 978-80-7400-445-2. s. 187-189.

⁵¹ § 218 Občanského zákoníku.

⁵² § 222 odst. 1 Občanského zákoníku.

upraveny Občanským zákoníkem.⁵³ Stanovy musí pro založení spolku obsahovat alespoň:

- název a sídlo spolku,
- účel spolku,
- práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat,
- určení statutárního orgánu.⁵⁴

Zakladatelé mohou jednat za spolek již před jeho vznikem podle § 127 Občanského zákoníku. V případě, kdy za spolek jedná osoba samostatně, tak je jejím jednáním vázána pouze tato osoba. V případě, že by za spolek jednalo více osob, tak jsou všechny tyto osoby zavázány společně a nerozdílně. V případě, že do tří měsíců od vzniku spolku rozhodne příslušný orgán, který je k rozhodnutí oprávněn podle stanov, o převzetí účinku těchto jednání učiněných před vznikem spolku, tak platí, že je spolek danými jednáními vázán *ex tunc*. Spolek je následně povinen dát najevo svým jednáním všem ostatním účastníkům, že takové účinky převzal a osoba, která byla jednáním vázána před vznikem již účinky zavázán není.⁵⁵

Spolek vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku.⁵⁶ V úvodu kapitoly bylo definováno, kterými právními předpisy se zápis řídí. Řízení o zápisu právnické osoby se zahajuje na návrh. Návrh mohou podat zakladatelé, osoby pověřené ustavující schůzí, nebo osoby k zápisu pověřené na základě plné moci. Návrh na zápis se může podávat v listinné podobě přímo na pobočce soudu, nebo v elektronické podobě datovou schránkou. Návrh musí být striktně podaný ve formě formuláře, který je umístěn na stránkách Ministerstva spravedlnosti, podpisy musí být úředně ověřeny a musí být vyhotoven v českém jazyce.⁵⁷ Návrh na zápis v elektronické podobě datovou schránkou spolek nemůže podat, protože stále nevznikl, a proto se při využití této možnosti musí využít datová schránka osoby, která návrh podává, tudíž navrhovatel nebo datová schránka jeho zástupce

---

⁵³ HÁJKOVÁ, Alena, Miroslava NEBUŽELSKÁ a Petr PAVLOK. Spolky a spolkové právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-523-7, str. 23-24.

⁵⁴ § 218 Občanského zákoníku.

⁵⁵ HÁJKOVÁ, Alena, Miroslava NEBUŽELSKÁ a Petr PAVLOK. Spolky a spolkové právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-523-7, str. 32.

⁵⁶ § 226 odst. 1 Občanského zákoníku.

⁵⁷ RONOVSÁ, Kateřina, Vlastimil VITOUL a Jana BÍLKOVÁ. Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-020-8, str. 38.

či zmocněnce.⁵⁸ Příslušným soudem je krajský soud, v jehož obvodu se nachází sídlo zapisované právnické osoby.

Ke vzniku spolku se váže i pojem fikce zápisu spolku podle § 226 odst. 3 Občanského zákoníku. Ta nastává v případě, kdy nebylo v zákonné lhůtě třiceti dnů rozhodnuto registrujícím orgánem o zápisu spolku do rejstříku a zároveň tento orgán nerozhodl o odmítnutí takového zápisu. V tomto případě se spolek považuje za zapsaný do veřejného rejstříku a registraci po uplynutí propadné lhůty třiceti dnů nelze odmítnout.⁵⁹ Nejzazší termín zápisu spolku od podání je tak jeden měsíc, zpravidla však dojde k zápisu dříve.

---

⁵⁸ HAVEL, Bohumil. § 22 [Podoba návrhu]. In: DĚDIČ, Jan, HAVEL, Bohumil, JINDŘICH, Miloslav, ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, ISBN: 978-80-7400-285-4, s. 43.

⁵⁹ DEVEROVÁ, Lenka. § 226 [Zápis]. In: SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, DEVEROVÁ, Lenka. Právnické osoby v novém občanském zákoníku. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, ISBN: 978-80-7400-445-2. s. 205–206.

4. Spolek jako subjekt práva

Obecně se rozlišují subjekty práva na osoby fyzické (přírozené) a osoby právnické (umělé). Určitá osoba může být subjektem práva pouze v případě, že má právní subjektivitu. Do kategorie právnických osob také řadíme veřejnoprávní korporace, kterými jsou zejména stát a samosprávné korporace. Definice právnické osoby zní: „*Právnická osoba je organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná.*“⁶⁰ Právnické osoby v právních vztazích vystupují pod vlastním jménem, jednají na vlastní odpovědnost a mají práva a povinnosti, které obecně řadíme pod právní subjektivitu. Jedním ze základních práv právnické osoby je právo vlastnit majetek. Právnická osoba nemůže na rozdíl od osoby fyzické mít vlastní svéprávnost nebo schopnost rozumovou či volní. Právnické osoby můžeme rozdělit na soukromoprávní a veřejnoprávní povahy. Spolky řadí systematika Občanského zákoníku do skupiny soukromoprávních právnických osob pod oblast korporací společně s obchodními korporacemi.⁶¹

4.1. Obecná právní úprava

Právnická osoba sama o sobě nemá žádnou vůli. Jak již bylo výše uvedeno, tak je to uměle vytvořený subjekt práva, za který jeho „vůli“ vykonávají členové spolku, kteří mohou být osoby jak fyzické, tak právnické a nahrazují tím chybějící vůli právnické osoby (ovšem pokud by šlo o právnické osoby, opět by jejich vůli vykonávaly jiné fyzické osoby). Existuje dvojí dělení orgánů právnické osoby na orgán kolektivní, ve kterém může být vícero osob, nebo orgán individuální, ve kterém působí pouze jedna osoba.⁶² Fyzická osoba je vždy brána jako člen orgánu, ve kterém působí, a to platí i v případě, že by se jednalo o orgán jednočlenný. Člen orgánu se tak nepovažuje za orgán samotný, jak vychází z principu § 152 odst. 1 Občanského zákoníku.⁶³

Teorie fikce se v daném bodě promítá v rámci právnické osoby z důvodu, že sama právnická osoba nemůže jednat v dobré víře, tedy *bona fides*, a proto se

---

⁶⁰ § 20 Občanského zákoníku.

⁶¹ GERLOCH, Aleš. Teorie práva. 5., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. Právnické učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-233-2 str. 154–156.

⁶² § 152 odst. 1 Občanského zákoníku.

⁶³ HÁJKOVÁ, Alena, Miroslava NEBUŽELSKÁ a Petr PAVLOK. Spolky a spolkové právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-523-7, str. 43.

tento princip odvozuje od dobré víry členů daných orgánů právnické osoby, která se následně právnické osobě přičítá. Jelikož sama právnická osoba nemůže jednat v dobré víře, tak právě členové právnické osoby musí jednat v dobré víře (jednat v rámci zákona a jednání musí být oprávněné), která je poté přičitatelná právnické osobě. Nejvyšší a Ústavní soud se otázkou dobré víry zabýval vícekrát, jak je patrné například z rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 417/98 ze dne 24. 2. 2000, který definoval dobrou víru jako psychický stav osoby, která se domnívá, že má oprávnění jako člen orgánu spolku vykonávat určité právo, ze kterého nabytý prospěch nevznikl v důsledku protiprávního jednání druhé osoby a byla podložena konkrétními okolnostmi, které člen považoval za opodstatněné.⁶⁴

Zároveň má také každý člen voleného orgánu povinnost jednat s péčí řádného hospodáře. Rozumí se tím povinnost vykonávat funkci s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí. Sporná otázka byla, zda se péče řádného hospodáře dá považovat za samostatnou právní povinnost, či jde pouze o standardní chování, které by všichni členové volených orgánů měli dodržovat. Ve znění důvodové zprávy k novele zákona č. 33/2020 Sb., o obchodních korporacích⁶⁵ se uvádělo, že *péče řádného hospodáře je standard jednání, vystupování při výkonu funkce*. Z výše uvedeného by tedy vyplývalo, že jde o standard jednání. Textace ale nebyla shodnou se zněním novely a odchýlila se od původního návrhu. Péče řádného hospodáře tak je samostatnou právní povinností, neboť pokud by tomu tak nebylo, tak by tento institut nezakládal odpovědnost za následky členů volených orgánů v případě jejich porušení.

Dalšími povinnostmi jsou povinnost loajality, kdy si zvolený člen má při výkonu funkce počínat tak, aby upřednostňoval vždy zájmy právnické osoby před svými, svých blízkých a všech ostatních, a povinnost jednání člena s řádnou péčí, aby postupoval s potřebnými znalostmi a pečlivostí.⁶⁶ Tato povinnost je velmi blízko spjata s péčí řádného hospodáře, která je popsána výše.⁶⁷

---

⁶⁴ LASÁK, Jan. § 151 [Vůle a dobrá víra právnické osoby]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 563, marg. č. 11.

⁶⁵ body 41 až 44 důvodové zprávy k § 53 zákona č. 33/2020 Sb., o obchodních korporacích.

⁶⁶ LASÁK, Jan. § 159 [Požadavky na výkon funkce člena voleného orgánu právnické osoby]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 597–599, marg. č. 9-12.

⁶⁷ LASÁK, Jan. § 159 [Požadavky na výkon funkce člena voleného orgánu právnické osoby]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 597–599, marg. č. 13.

4.2. Orgány spolku

Aby měl spolek možnost realizovat svůj účel, pro který byl založen buď na trvalo, nebo na určitou dobu, tak musí být zřejmé, která osoba spolek zastupuje a jakým způsobem je spolek organizován. Kromě ústavně zaručených principů a dobrých mravů, které musí spolek dodržovat, není vícero vázán tím, jak má jeho vnitřní struktura vypadat (vyjma založení dvou povinných orgánů) a Občanský zákoník mu ponechává velké množství možností, jak upravit jeho vnitřní organizaci. Zakladatelé také mohou rozhodnout o tom, jak bude jejich organizační struktura právnické osoby vypadat. I tato možnost volby ale musí mít své meze, které vyplývají z Občanského zákoníku, přičemž musí být zřejmé, kdo spolek zastupuje a kdo za něj má právo a možnost jednat, jelikož podle teorie fikce, jak již bylo výše zmíněno, samotná právnická osoba vlastní vůli nemá.⁶⁸

V důvodové zprávě k Občanskému zákoníku je uvedeno, že v případě, kdy by stanovy vůbec neupravovaly vnitřní organizaci spolku, tak až poté bude upravena kogentními ustanoveními Občanského zákoníku, byť je v praxi taková situace stěží představitelná. Dle názoru autora by došlo k odmítnutí takového návrhu na zapsání příslušným soudem spravujícím spolkový rejstřík z důvodu nesplnění zákonných náležitostí.

Právní úprava spolkům ponechává velkou autonomii v úpravě jejich vnitřní organizace, ale i přesto stanovuje obligatorní existenci nejméně dvou orgánů spolku. Je jím statutární orgán, který musí mít každá právnická osoba (tedy i spolek) a musí být určen ve stanovách, a nejvyšší orgán, který na rozdíl od statutárního orgánu stanovy nemusí upravovat vůbec a použije se zákonná úprava. Zde lze hovořit o tzv. *bipartici spolkových orgánů*. Pokud stanovy tuto možnost neurčují, tak je automaticky nejvyšším orgánem spolku členská schůze podle § 247 odst. 3 Občanského zákoníku. Spolek tedy musí mít orgány dvojího druhu, ale podle § 218 písm. d) Občanského zákoníku musí být ve stanovách definován alespoň statutární orgán, u kterého už ale nejsou povinné další informace jako například způsob utváření nebo jeho činnost.⁶⁹ V podkapitole 4.2.2. tato práce blíže popíše, že spolek sice musí mít kogentně dva orgány, ale není vyloučeno, aby byl statutární orgán zároveň i orgánem nejvyšším.

---

⁶⁸ KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 245.

⁶⁹ Tamtéž str. 247-248.

Dalšími orgány spolku, které nejsou povinné a spolek má volbu, zda je zřídit či nikoliv, jsou kontrolní komise, rozhodčí komise a také další orgány určené ve stanovách.⁷⁰

4.2.1. Statutární orgán

Jak již bylo zmíněno, tak statutární orgán je jedním ze dvou obligatorních orgánů spolku podle § 218 písm. d) Občanského zákoníku a bez něj obecně nemůže žádná právnická osoba fakticky existovat. Zakladatelé upraví a mají možnost zvolit název a povahu statutárního orgánu, stejně tak i způsob, jak bude statutární orgán na venek zastupován. Společně s tím by měli zakladatelé určit i počet členů statutárního orgánu, jejich individualizaci a způsob jednání, zda spolek bude zastupovat člen zvolený do individuálního statutárního orgánu, nebo například v případě kolektivního statutárního orgánu pouze předseda statutárního orgánu samostatně nebo společně s dalším členem statutárního orgánu. Všechny tyto informace musí být zapsány do veřejného rejstříku podle § 25 odst. 1 písm. g) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů. Zvolení osoby či více osob do statutárního orgánu je důležité i nutné z důvodu, který byl již dříve zmíněný, a to proto, že právnická osoba sama o sobě není schopná vést právní jednání a musí zde existovat buď fyzická nebo právnická osoba, která ji bude navenek zastupovat a rozhodovat za ní.⁷¹

Statutární orgán jedná za právnickou osobu zpravidla neomezeně a náleží mu, jak působnost vnější (*de lege*) v podobě jednání za spolek navenek,⁷² tak působnost vnitřní (pravomoc organizační a rozhodovací). Statutární orgán tak má veškerou působnost, která je mu svěřena stanovami nebo zákonem a zároveň tato jednání nenáleží do pravomoci jinému orgánu spolku. *De lege* rozhoduje statutární orgán například o vyloučení člena ze spolku,⁷³ nebo je povinen svolat jedenkrát do roka členskou schůzi k zasedání,⁷⁴ pokud stanovy neurčí tuto povinnost jinému orgánu. Člen spolku, který vykonává funkci člena statutárního orgánu *ex lege*, není oprávněn vykonávat současně i funkci v kontrolní nebo rozhodčí komisi, pokud

---

⁷⁰ § 243 Občanského zákoníku.

⁷¹ BODEČKOVÁ, Jana. § 244 [Statutární orgán]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 923, marg. č. 3.

⁷² § 164 Občanského zákoníku.

⁷³ § 240 odst. 1 Občanského zákoníku.

⁷⁴ § 248 odst. 1 Občanského zákoníku.

byly zakladatelským právním jednáním zřízeny. Jde na rozdíl od většiny spolkové úpravy o kogentní normu a stanovy spolku se od zákona v tomto případě nesmí odchýlit, čímž zákonodárce předchází případnému střetu zájmu a nefunkčnosti kontrolního orgánu.

Charakter statutárního orgánu vyplývá čistě ze spolkové autonomie a svobodné vůle zakladatelů spolku, kteří mají možnost volby rozhodnout, jakým způsobem ho zformulují. Jednou ze základních voleb je úprava, zda statutární orgán bude individuální, nebo kolektivní povahy. Na rozdíl od jiných právnických osob, jako například nadace, není kogentně určeno, že statutárním orgánem musí být kolektivní orgán (správní rada), tudíž v tomto ohledu mají spolky možnost volby svěřit působnost buď jediné osobě nebo více členům. Počet členů statutárního orgánu určený stanovami může být libovolný, ale zpravidla se z důvodu praktičnosti především při rozhodování používá počet lichý tak, aby se minimalizovalo riziko patových situací (při účasti všech členů orgánu na rozhodování). Podle zákona se statutární orgán nazývá výborem a v případě individuální varianty se nazývá „předsedou“ spolku podle § 244 Občanského zákoníku, přičemž zde opět platí dispozitivní úprava a zakladatelé mohou určit jiné pojmenování jak kolektivního, tak individuálního statutárního orgánu, což často činí a v praxi se tak lze setkat s předsednictvem či výkonným výborem v případě kolektivního orgánu a prezidentem v případě individuálního orgánu.

V případě zvolení kolektivního typu statutárního orgánu rozhoduje orgán o interních věcech ve sboru. Usnášet se lze v přítomnosti, nebo za použití technických prostředků většiny členů statutárního orgánu a rozhoduje se na základě hlasování většiny členů zúčastněných prostou většinou.⁷⁵

Zakladatelským právním jednáním se lze odchýlit od hlasování na základě prosté většiny, ale pouze formou zpřísnění podmínek pro přijetí rozhodnutí, tedy například nutnost kvalifikované většiny u všech nebo vybraných otázek.

Vnější působnost kolektivního statutárního orgánu se odvíjí od úpravy ve stanovách, které mohou určit, zda může spolek zastupovat každý člen statutárního orgánu samostatně, nebo se vyžaduje společné jednání členů. V případě, že stanovy

---

⁷⁵ § 156 odst. 1 Občanského zákoníku.

způsob jednání neurčují, tak spolek navenek zastupuje každý člen statutárního orgánu samostatně.⁷⁶

Složitější je to s otázkou volby a odvolávání členů statutárního orgánu v případě situace, kdy bude statutární orgán zároveň i orgánem nejvyšším. První možností je určení jiného orgánu, který bude oprávněn volit a odvolávat členy na základě zmocnění stanovami. Jestliže stanovy takovou úpravu nebudou obsahovat, tak zde bude platit podle § 247 odst. 2 *samoobnovovací princip*, který znamená, že si své členy bude volit a odvolávat kolektivní statutární orgán sám podle věty druhé § 244 Občanského zákoníku: „*Neurčí-li stanovy jinak, volí a odvolává členy statutárního orgánu nejvyšší orgán spolku*“.⁷⁷

4.2.2. Nejvyšší orgán

Nejvyšší orgán spolku rozhoduje za právnickou osobu a nahrazuje její vůli, kterou spolek sám o sobě nemá. Ve stejné podobnosti, jako je tomu u statutárního orgánu, zákon neurčuje, jaký konkrétní nejvyšší orgán má spolek mít,⁷⁸ ale nechává spolku možnost, aby si ho určil sám. Zároveň se zde setkáme s dvojitým charakterem právní úpravy, jelikož na jednu stranu kogentně zákon určuje, že spolek musí mít nejvyšší orgán, ale veškerá ustanovení o jeho názvu, vzniku a fungování jsou dispozitivní a užijí se pouze tehdy, kdy zakladatelé nejvyšší orgán nevymeží. I samotné nevymezení může mít dvě úrovně. Jednou z nich je možnost, kdy nejvyšší orgán není stanovami vymezen vůbec a stává se jím členská schůze. V tom případě se ustanovení § 248 až § 257 Občanského zákoníku použijí kogentně.⁷⁹ Druhou z nich je situace, kdy je nejvyšší orgán určen, ale není blíže v rozsahu fungování specifikován. V tom případě se použijí obecná ustanovení o členské schůzi, i když ponese nejvyšší orgán jiný název. Jak již bylo zmíněno u statutárního orgánu, tak není vyloučeno, aby orgánem nejvyšším byl jeho statutární orgán.⁸⁰ Spolek tedy může mít pouze jeden jediný orgán a nebude porušeno ani kogentní ustanovení o nejvyšším orgánu.

---

⁷⁶ BODEČKOVÁ, Jana. § 244 [Statutární orgán]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 923–924, marg. č. 5–13.

⁷⁷ DVOŘÁK, T. § 244 [Statutární orgán spolku]. In: ŠVESTKA, Jiří. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-656-6 str. 692.

⁷⁸ § 247 odst. 1 Občanského zákoníku.

⁷⁹ § 247 odst. 3 Občanského zákoníku.

⁸⁰ § 247 odst. 2 Občanského zákoníku.

Další dispozitivností, kterou u nejvyššího orgánu spolku můžeme nalézt, je i jeho působnost, jelikož zákon uvádí v § 247 odst. 1 Občanského zákoníku pouze demonstrativní výčet působností, jako je například „*určit hlavní zaměření činnosti spolku, rozhodovat o změně stanov, schválit výsledek hospodaření spolku, hodnotit činnost dalších orgánů spolku i jejich členů a rozhodnout o zrušení spolku s likvidací nebo o jeho přeměně.*“ Nejvyššímu orgánu spolku lze do jeho působnosti tedy svěřit i více záležitostí, než které vyjmenovává zákon. Zákon tak stanoví minimální vymezení působností, které nejvyšší orgán bude vykonávat v případě, že stanovy působnost samy nevymezí. Pokud zakladatelé rozhodnou, aby nejvyššímu orgánu spolku náležely i další pravomoci, tak je nutné upravit ve stanovách, jako lze i ustanovit, že se zákonná ustanovení z působnosti nejvyššího orgánu vyloučí.⁸¹

Zákonnou úpravu o svolání a fungování členské schůze nalezneme upravenou v § 248 až § 257 Občanského zákoníku, která se použije v případě, že stanovy neurčí jinak. Podle usnesení Nejvyššího soudu pod sp. zn. 28 Cdo 4852/2009 ze dne 17. 3. 2010 jsou interní dokumenty spolku na stejné úrovni jako stanovy, neboť samotné stanovy provádějí či konkretizují. Z toho důvodu, pokud jiný vnitřní předpis ustanoví svolání nebo fungování členské schůze, použije se namísto zákonné úpravy, která se použije pouze v případě, že stanovy nebo vnitřní předpis neurčí jinak.

Členskou schůzi svolává statutární orgán nejméně jedenkrát do roka, přičemž předmětné ustanovení § 248 odst. 1 Občanského zákoníku má svou kogentní i dispozitivní část, kdy kogentní úprava spočívá v povinné četnosti svolání členské schůze jednou do roka a dispozitivní část spočívá v možnosti svolání členské schůze jiným orgánem.⁸² Na zmíněnou kogentní část, tedy periodicitu konání členské schůze, se však rozcházejí názory odborné literatury o tom, zda jde o kogentní nebo dispozitivní ustanovení. Podle autorů literatury Spolky a spolkové právo, která je v této práci vícekrát použita, tak: „*Neurčí-li stanovy jinak, má být členská schůze v souladu s ObčZ (Občanský zákoník – pozn. autora) svolána alespoň jedenkrát za rok a s třicetidenním předstihem. Podmínky si může spolek nastavit, jak potřebuje – členská schůze může také zasedat např. jen jednou za 2 i více let. Zvláště u spolků s početnou členskou základnou to bývá vítanou odchylkou*

---

⁸¹ HÁJKOVÁ, Alena, Miroslava NEBUŽELSKÁ a Petr PAVLOK. Spolky a spolkové právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-523-7, str. 51-52.

⁸² § 248 odst. 1 Občanského zákoníku.

od ustanovení ObčZ (Občanský zákoník – pozn. autora)“.⁸³ V rámci tohoto výkladu (kdy odborná literatura bere ustanovení jako dispozitivní) lze například uvést konferenci ČSLH, která je podle stanov ČSLH: „*Nejvyšším orgánem ČSLH je konference ČSLH, kterou svolává jedenkrát za dva roky výkonný výbor ČSLH*“. Nejvyšší orgán se v tomto případě nesvolává minimálně jedenkrát do roka a můžeme zde potvrdit odchylku stanov od zákona. Co se týče vynucení podmínek stanovených zákonem, tak těch je také velmi obtížné dosáhnout, protože Občanský zákoník v § 172 uvádí pouze výčet podmínek, kdy lze soudem zrušit právnickou osobu a svolání schůze řádně a včas v zákonné lhůtě mezi nimi není. Odlišně se k ustanovení staví T. Dvořák v komentáři (Wolters Kluwer) k Občanskému zákoníku, kdy k § 248 uvádí, že § 247 odst. 3 je dispozitivní povahy a § 248 až § 257 se použijí pouze v případě, že stanovy neurčí něco jiného, ale následně uvádí, že: „*Ani stanovy však podle všeho nemohou určit, že se nejvyšší orgán spolku (ať již jím je členská schůze nebo jiný orgán) bude scházet v intervalech delších než jedenkrát do roka...*“.⁸⁴ Tento názor zastává také i J. Bodečková v komentáři (C. H. Beck): „*Četnost zasedání členské schůze nesmí být ex lege nižší než jedenkrát ročně. Zákon takto zabezpečuje, aby alespoň jednou během ročního časového úseku mohly být na členské schůzi v závazné formě projednávány relevantní věci spolku. Lze usuzovat, že ač to dikce § 247 odst. 3 umožňuje, není vždy přípustné, aby stanovy periodicitu zasedání členské schůze vymezily na delší časový úsek než 1 rok*“.⁸⁵

K výše uvedenému odstavci se autor práce přiklání spíše k názoru, že § 248 odst. 1 Občanského zákoníku je forma kogentního ustanovení a spolky by měly zákonnou úpravu dodržovat a členská schůze tak musí být nejen svolána, ale také se i konat minimálně jedenkrát do roka.

Svolat členskou schůzi lze i na základě podnětu alespoň třetiny členů spolku nebo kontrolního orgánu spolku. Zajímavou otázkou je zde svolání na základě podnětu kontrolního orgánu, který má pouze tři členy, jelikož by zde mohlo docházet k situacím, kdy by jeden člen ve funkci kontrolního orgánu mohl svolávat členskou schůzi a zvyšovat tím náklady spolku na konání členských schůzí, navíc

---

⁸³ HÁJKOVÁ, Alena, Miroslava NEBUŽELSKÁ a Petr PAVLOK. Spolky a spolkové právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-523-7, str. 134.

⁸⁴ DVOŘÁK, T. § 248 [Svolání zasedání členské schůze]. In: ŠVESTKA, Jiří. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-656-6 str. 697.

⁸⁵ BODEČKOVÁ, Jana. § 248 [Svolání členské schůze]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 933, marg. č. 7.

by měl tento jeden neúměrně velkou moc v porovnání se statutárním orgánem, který se na svolání členské schůze musí shodnout jako kolektivní orgán. Zde se autor přiklání na stranu odborného výkladu, podle kterého samotnému členu kontrolního orgánu výše uvedené právo na svolání členské schůze nenáleží.⁸⁶ Navíc zatím neexistuje relevantní judikatura stanovující, že by se v daném případě měla použít ještě další úprava a podnět by měl vycházet ještě navíc z většinové vůle členů komise.

Členská schůze má být svolána minimálně 30 dní před konáním vhodným způsobem, jestliže stanovy neurčí jinak a musí z ní být patrné místo a čas konání, které by mělo co nejméně omezovat členy. Způsob svolání musí být dodržen i v případě, že členská schůze bude svolána jednou třetinou členů spolku nebo kontrolním orgánem a nebude svolána standardním způsobem. V případě porušení ustanoveních o svolání mohou být veškerá rozhodnutí přijatá na členské schůzi neplatná. Nemusí tomu tak být ale vždy. V případě, že by rozhodnutí byla přijata i přes nesouhlasné hlasování člena, který se neúčastnil členské schůze pro vady svolání, jednalo by se pouze o nepodstatné porušení práv dotčeného člena. Jestliže by dané rozhodnutí nijak více nezasahovalo do jeho práv, tak by se nejednalo o důvodnou neplatnost a zrušení rozhodnutí podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 3. 2010 pod sp. zn. 28 Cdo 2773/2008, které odkazovalo na rozhodnutí Nejvyššího soudu z roku 2007: „*Soud neplatnost usnesení valné hromady nevysloví, jestliže došlo k porušení právních předpisů či stanov, jejichž důsledkem je pouze nepodstatné porušení práv osob oprávněných domáhat se vyslovení této neplatnosti nebo jiných osob, anebo jestliže porušení nemělo závažné právní následky*“.⁸⁷ Co se týče pozvánky na členskou schůzi, která může být jednou z dalších možností, kdy by dotčený člen mohl napadnout žalobou rozhodnutí přijaté na členské schůzi, tak by se na ni mělo hledět spíše jako na platnou než na neplatnou, jelikož jde o právní jednání. Pokud by ale pozvánka byla od začátku absolutně neplatná (např. pro rozpor s dobrými mravy), tak stále samotná neplatnost pozvánky nezakládá i neplatnost rozhodnutí přijatých na členské schůzi. Člen má

---

⁸⁶ KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 274.

⁸⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2007, sp. zn. 28 Cdo 4100/2007.

právo daná rozhodnutí napadnout, ale v případě, že je nenapadne, tak stále půjde o závazná rozhodnutí nejvyššího spolkového orgánu.⁸⁸

Jak již bylo uvedeno výše, tak protože je pozvánka právním jednáním, tak i program členské schůze má stejnou závaznost a není možné ho jednostranně měnit. Program může být změněn pouze v případě, že s tím budou všichni ostatní oprávnění členové spolku souhlasit⁸⁹ nebo v případě, kdy s tím souhlasí jedna třetina členů nebo kontrolní orgán, který dal ke svolání členské schůze podnět.⁹⁰

Přijímání rozhodnutí neboli usnášeníschopnost členské schůze je podle zákonné úpravy možné za přítomnosti většiny členů spolku, ale i zde jde o dispozitivní ustanovení a stanovy ho mají možnost upravit jinak. Přijímání usnesení se opět řídí dispozitivní úpravou ve stanovách, kdy může být zvolena jiná většina členů pro přijetí usnesení, ale zákonná úprava počítá s tím, že stačí prostá většina přítomných členů na členské schůzi.⁹¹

Vyhotovit a zajistit zápis o zasedání členské schůze náleží statutárnímu orgánu, který na vyhotovení má lhůtu třiceti dnů. Pokud ale členskou schůzi nesvolal statutární orgán a svolali ji buď jedna třetina členů spolku nebo členové kontrolní komise, tak zápis musí vyhotovit ten, kdo členské schůzi předsedal nebo ten, který byl členskou schůzí pověřen. „*Ze zápisu musí být patrné, kdo zasedání svolal a jak, kdy se konalo, kdo je zahájil, kdo mu předsedal, jaké případné další činovníky členská schůze zvolila, jaká usnesení přijala a kdy byl zápis vyhotoven*“.⁹² Každý člen má právo nahlížet do zápisu ze zasedání podle pravidel určených stanovami. Pokud stanovy neurčí jinak, toto právo může každý z členů využít v sídle spolku, ale zároveň nemají právo určit způsob nebo dobu nahlížení a použije se zde zákonná úprava obvyklé denní doby podle § 602 Občanského zákoníku. Tato možnost v praxi zůstává spíše v rovině teorie a ze strany spolků nevyužívána, což dopadá na člena spolku, který nemá možnost zjistit (např. kromě informací na stránkách spolku, pokud je má), kdy může nahlížet do zápisu ze zasedání. Obecně pak může být pro člena potíž i v tom, že některé spolky nezakládají povinné

---

⁸⁸ KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 272-276.

⁸⁹ § 253 odst. 3 Občanského zákoníku.

⁹⁰ § 249 odst. 2 Občanského zákoníku.

⁹¹ KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 277-278.

⁹² § 254 odst. 2 Občanského zákoníku.

dokumenty do sbírky listin a rejstříkový soud tuto povinnost nikterak nevynucuje. *De lege ferenda* by bylo vhodné, aby zákonodárce uložil rejstříkovým soudům povinnost vynucovat chybějící povinné dokumenty ve sbírce listin.

Odchýlit se od běžné členské schůze lze i úpravou ve stanovách o dílčích členských schůzích nebo shromážděním delegátů. Jde o volbu spolku, kdy zpravidla půjde o velký spolek, který má řádově tisíce členů a uskutečnění členské schůze by bylo velmi náročné. Pravidla pro volbu delegátů by měla být pro všechny části stejná a delegáti voleni stejným počtem hlasů. Někdy ale úplně stejného počtu hlasů nepůjde dosáhnout, a tak mohou stanovy opět určit jinak, ale odchylka by měla být rozumná a neměla by se přičít dobrým mravům podle § 256 Občanského zákoníku.⁹³

4.2.3. Kontrolní komise

Ustanovení upravující kontrolní komisi v § 262 Občanského zákoníku je částečně dispozitivní i kogentní povahy. Jde o fakultativní orgán spolku, který může být zřízen, ale nemusí a je pouze na orgánu spolku, který má možnost měnit stanovy, zda orgán zřídí. Tato část normy je dispozitivní. Ve chvíli, kdy je kontrolní orgán zřízen, se aplikuje kogentní část ustanovení, ve kterých se zakazuje jmenovat nebo odvolávat členy kontrolní komise statutárním orgánem, jelikož tato pravomoc náleží nejvyššímu orgánu spolku, stanovy však mohou určit i jiný orgán vyjma statutárního orgánu. Pokud by přesto spolek stanovami určil statutární orgán, tak se k tomu nepřihlíží, neboť by se spolek dostal do rozporu se zákonem. Spolek se může dostat i do situace, kdy statutární orgán bude zároveň i orgánem nejvyšším a může tak ovlivňovat složení kontrolní komise, která pak nemusí být nepodjatá. Zákon také zavádí inkompatibilitu funkcí, kdy člen nesmí vykonávat funkci ve statutárním orgánu nebo funkci likvidátora společně s členstvím v kontrolní komisi.⁹⁴

Kontrolní komise musí mít alespoň tři členy a mezi její činnosti patří dohlížet, zda jsou záležitosti spolku řádně vedeny a činnost spolku je v souladu se

---

⁹³ KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 279-280.

⁹⁴ DVOŘÁK, T. § 262 [Základní ustanovení o kontrolní komisi]. In: ŠVESTKA, Jiří. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-656-6 str. 720.

stanovami a právními předpisy. S tím souvisí i právo nahlížet do dokumentů spolku a požadovat od zaměstnanců nebo členů jiných orgánů vysvětlení. Pokud by komise zjistila nedostatky, má na ně upozornit statutární orgán.

Stanovy zde mají mnohem větší možnost se odchýlit v právní úpravě než u jiných ustanovení. Mohou určit omezující podmínky pro výkon funkce, jako je například minimální věková hranice nebo bezúhonnost pro výkon funkce. Lze rozšířit i její působnost a určit i jiné orgány, než je pouze statutární orgán, které má na zjištěné nesrovnalosti upozorňovat. Zachován, ale musí být zákonný základ, jinak by se kontrolní komise mohla považovat už pouze za „další“ orgán spolku a nebyla by považována za kontrolní komisi ve smyslu Občanského zákoníku.⁹⁵

4.2.4. Rozhodčí komise

Vzhledem k tématu této práce bude v této kapitole pojednáno pouze o obecné povaze rozhodčí komise, neboť její zákonné náležitosti, fungování, působnost a rozhodování spadá tematicky spíše do oblasti ochrany práv člena spolku blíže popsaných v podkapitole ochrana práv člena v rámci spolku.

Rozhodčí komise rozhoduje sporné záležitosti, které vznikají v rámci samosprávy spolku v rozsahu určeném stanovami, a pokud stanovy neurčí jinak, tak rozhodčí komise minimálně rozhoduje spory o placení členských příspěvků a přezkoumává rozhodnutí o vyloučení člena ze spolku.⁹⁶

Jde o další z fakultativních orgánů, který je na rozdíl od jiných stanovami zřízených orgánů spolku upravený zákonem. Institut rozhodčí komise zakotvil až dosavadní Občanský zákoník. Původní zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, tento orgán neznal. Tento institut vychází z tradičního rakouského práva, na které navazovala i úprava za první republiky, která rozhodčí komisi zákonně upravovala.

Co se týče funkce: *„Z pohledu právně antropologického je funkce rozhodčí komise vyjádřením faktu, že každé lidské společenství, které dosáhne určité míry komplexnosti, čelí přirozeně střetům mezi zájmy jednotlivých členů společenství, tyto střety jsou chápány jako spory o právo. Je proto přirozenou funkcí každého*

---

⁹⁵ HÁJKOVÁ, Alena, Miroslava NEBUŽELSKÁ a Petr PAVLOK. Spolky a spolkové právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-523-7, str. 55.

⁹⁶ § 265 Občanského zákoníku.

takového společenství ustavit mechanismus řešení konkrétních a individuálních sporů v podobě institucionalizované justiční funkce (v materiálním smyslu).“⁹⁷

Pojmenování rozhodčí komise také není striktně dáno a je dispozitivním ustanovením. Zakladatelské právní jednání může podle § 243 Občanského zákoníku rozhodnout i o jiném názvu rozhodčí komise, kterým může být například „smírčí rada“ nebo „spolkový soud“. Tato označení mohou být libovolná, avšak by neměla být nevhodná nebo klamavá co do povahy orgánu. Pokud má být rozhodčí komise zřízena, tak musí být písemně upravena ve stanovách spolku. Tím se rozumí zakotvení komise v úzkém smyslu, kdy je zakladatelským právním jednáním ustanovena písemně a s povinnými náležitostmi a následně je běžné, že svými rozhodnutími tvoří vnitřní spolkové právo, které je pro ostatní členy spolku závazné. Rozhodčí komise tedy musí být ustanovena stanovami, ale její samotná organizace, obsazení komise, působnost komise nebo postup řízení před komisí může být upraven vnitřním předpisem, který ale musí být ve stanovách výslovně označen podle § 40f odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.⁹⁸

Členy rozhodčí komise volí nebo odvolává členská schůze nebo shromáždění členů spolku v případě neschopnosti výkonu funkce členské schůze.⁹⁹ Ustanovení § 266 odst. 1 Občanského zákoníku je opět dispozitivní povahy a v případě, že stanovy neurčí jinak, má rozhodčí komise 3 členy podle zákonné úpravy. Stanovy mohou určit jiný počet členů, ale z povahy věci vyplývá, že tento počet členů může být upraven pouze jako vyšší, aby bylo možné zachovat princip většinového rozhodování. Z praktického hlediska jde vždy o lichý počet, který je běžně v počtu buď tří členů nebo pěti členů. Vícečlenná rozhodčí komise se zpravidla neustavuje.

Osoba, která se stane členem rozhodčí komise, musí splňovat podmínku bezúhonnosti¹⁰⁰, zletilosti a plné svéprávnosti. Negativním vymezením v druhé části ustanovení je úprava, že člen rozhodčí komise nesmí působit jako člen

---

⁹⁷ PAVLOK, Petr. § 265 [Působnost rozhodčí komise]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 995–996, marg. č. 1–2.

⁹⁸ PAVLOK, Petr. § 265 [Působnost rozhodčí komise]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 998–999, marg. č. 13.

⁹⁹ Jedná se o mimořádný (nouzový) orgán, který působí v případě, kdy ho svolá alespoň jedna pětina členů spolků z důvodu, že jeho nejvyšší a statutární orgán není schopen vykonávat působnost po dobu delší než jeden měsíc dle § 247 odst. 2 Občanského zákoníku.

¹⁰⁰ Pokud nikdo nenavrhl vyslovení neplatnosti volby, tak platí, že byla zvolena bezúhonná osoba, ale je možná výhrada v případě změny okolností.

statutárního orgánu nebo kontrolní komise.¹⁰¹ Jde o kogentní úpravu, ale tato úprava je zčásti nejasná, protože Občanský zákoník nijak nedefinuje ani neupravuje bezúhonnost, i když jde o jednu z podmínek pro způsobilost k výkonu funkce člena rozhodčí komise. Jelikož zde není jiná možnost musí se zde využít analogie zákona, kdy v případě, že nelze rozhodnout na základě výslovného ustanovení, tak se posoudí podle ustanovení právního případu, které je nejbližší co do obsahu i účelu právnímu případu posuzovanému.¹⁰²

Bezúhonnou osobu se rozumí v § 1205 odst. 2 Občanského zákoníku osoba, která může být členem voleného orgánu společenství vlastníků jednotek podle právního předpisu, který upravuje živnostenské podnikání. Zde se tedy pomocí *analogie legis* implementuje § 6 odst. 2 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, který uvádí negativním výčtem osoby, které se nepovažují za bezúhonné. Jsou jimi osoby, které byly pravomocně odsouzeny pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento trestný čin spáchán v souvislosti s činností spolku, nebo pokud se na tyto osoby nehledí, jako by nebyly odsouzeny.

Bezúhonnou osobou, která může být volena do funkce je tedy osoba, u které nikdo nenavrhl vyslovit neplatnost volby. Tato část ustanovení¹⁰³ opět představuje zčásti problém, a to v konstrukci „platí s výhradou změny okolností“, jelikož se zde na neplatnost rozhodnutí orgánu spolku uplatňuje princip speciální relativní neplatnosti rozhodnutí, kdy veškerá rozhodnutí spolku jsou považována za platné, dokud soud pravomocně nerozhodne o jejich neplatnosti. Pokud by tedy nikdo nepodal návrh na vyslovení neplatnosti volby člena platí, že byla zvolena bezúhonná fyzická osoba. Jestliže by tato osoba ale následně v budoucnu přestala být bezúhonnou, tak se stává nezpůsobilou pro výkon funkce *ex tunc* a bude se na osobu hledět, jako by jí funkce nikdy nevznikla podle § 155 odst. 1 věty první Občanského zákoníku. Princip nabytí práv v dobré víře třetích osob zde ale podle § 155 odst. 2 Občanského zákoníku musí být zachován, a proto tím tato práva nejsou dotčena. Výše uvedené je však velmi složitý výklad, který se v praxi používá velmi těžko.¹⁰⁴

---

¹⁰¹ § 266 odst. 2 Občanského zákoníku.

¹⁰² § 10 odst. 1 Občanského zákoníku.

¹⁰³ § 266 odst. 2 věta druhá Občanského zákoníku: „Nenavrhl-li nikdo vyslovení neplatnosti volby člena rozhodčí komise pro nedostatek bezúhonnosti, platí s výhradou změny okolností, že byla zvolena bezúhonná osoba.“

¹⁰⁴ DVOŘÁK, T. § 266 [Složení rozhodčí komise]. In: ŠVESTKA, Jiří. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-656-6 str. 723-724.

Třetím odstavcem § 266 Občanského zákoníku u složení rozhodčí komise je ustanovení, že je vyloučen člen komise z činnosti v případě, že mu okolnosti brání nebo by mu mohly bránit při nepodjatém rozhodování. Hlavním atributem je zde nestrannost a ochrana schopnosti komise o rozhodování věci spravedlivě a nepodjatě. Člen komise je nepodjatý v případě, že zde není žádný vztah mezi ním a stranou sporu nebo věcí, o které se spor vede. V tom případě jde o nepodjatost objektivní. Nepodjatost subjektivní je vykládána jako souhrn neformálních okolností, které by ve výsledku mohly způsobovat pochybnosti o nepodjatosti.¹⁰⁵ Nepodjatost zde nemusí být pouze reálná, ale zákon stanoví i situaci, kdy se podjatost může stranám pouze jevit a být zde pouze pochybnost o nepodjatosti. Podobná pravidla, kdy je člen orgánu povinen stranám sdělit okolnosti, které by mohly vyvolat oprávněné pochybnosti o jeho nepodjatosti, jsou obsaženy v § 8 odst. 1 a v souvislosti s tím i v § 40i zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, který ukládá rozhodci povinnost se vyloučit z projednávané věci právě podle výše zmíněného § 8 odst. 1, a v případě, že tak sám neučiní, rozhodne o jeho vyloučení rozhodčí komise na návrh jedné ze stran. Rozhodce je vyloučen z projednávání až rozhodnutím svým nebo rozhodnutím rozhodčí komise. Určitou podobnost zde lze najít u vyloučení soudců.¹⁰⁶

Rozhodčí komise se svolává, zasedá a rozhoduje stejně, jako všechny ostatní kolektivní orgány přiměřeně s použitím ustanovení o členské schůzi, pokud stanovy neurčí jinak. Ustanovení upravující členskou schůzi se ale na rozhodčí orgán vůbec nehodí, a proto by se předně měl použít *lex specialis* zákon č. 216/1994 Sb., zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, pokud si spolek sám ve stanovách jiné způsoby svolání, zasedání a rozhodování neurčí.¹⁰⁷

Pokud je zřízena rozhodčí komise, tak se o ní do spolkového rejstříku zapíší také údaje, jako je „*její název, počet členů a jejich jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, a den vzniku a zániku jejich funkcí a adresa pro doručování podání v řízení před rozhodčí komisí podle zákona upravujícího řízení před rozhodčí komisí spolku*“.¹⁰⁸

---

¹⁰⁵ Například kdy by rozhodce se stranou sportu byli dlouholetí kamarádi, kteří spolu chodí hrát golf.

¹⁰⁶ PAVLOK, Petr. § 266 [Členství v rozhodčí komisí]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1009, marg. č. 17.

¹⁰⁷ KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 294.

¹⁰⁸ § 29 odst. 1 písm. c) zákon č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů.

V praxi se lze často setkat s případy, kdy má spolek zřízenou rozhodčí komisi, která není zapsána ve spolkovém rejstříku a nefunguje v režimu zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Autor této práce se zaměřil na sportovní spolky, přičemž z celkem 72 sportovních svazů má pouze Česká asociace squash¹⁰⁹ ustanovenou rozhodčí komisi, která je pojmenována arbitrážní komisí a je rozhodčí komisí ve smyslu výše zmíněného zákona. Pouze rozhodnutí arbitrážní komise tohoto spolku má exekuční titul a je v praxi lépe vymahatelné než rozhodnutí ostatních sportovních svazů, jelikož již není potřeba následného rozhodnutí soudu, aby bylo rozhodnutí vykonatelné a spolek mohl rozhodnutí vymáhat ze zákona. Autor se bude věnovat této problematice blíže v podkapitole 7.1.

---

¹⁰⁹ <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=740997&typ=PLATNY>.

5. Členství ve spolku

Na rozdíl od veřejnoprávních vztahů je možné definovat vztah člena se spolkem jako vztah soukromoprávní, který lze přirovnat ke vztahu, který vyplývá účastníkům ze smlouvy. Oproti (majetkové) účasti v obchodní korporaci členství ve spolku není vázáno na majetkovou složku. Z uvedeného lze dovodit, že členovi spolku nikdy nevzniká nárok na obchodní podíl ve spolku, nikdy žádný nemůže ani vlastnit a členství nelze nikterak ocenit.

Vůči spolku, který je samostatnou právní entitou, má člen určitá práva a povinnosti. Spolkové jmění tak zůstává výhradně pouze vlastnictvím spolku a člen se ani zde nemůže stát spoluvlastníkem.

Výjimkou z výše uvedeného může tvořit vypořádací podíl, kdy postupy vypořádání podílu a všechny další otázky týkajícího se majetkového práva musí být upraveny výslovně ve stanovách spolku. Analogie s úpravou obchodních korporací zde není přípustná, ale spolek se jí může inspirovat. Naopak je však možné se setkat i s úpravou dědického práva, které se použije obecně v případě, že by stanovy stanovily přechod členství spolu s jeho právy a povinnostmi dosavadního člena na univerzálního právního nástupce.¹¹⁰

Členství ve spolku členovi vzniká až v okamžiku, který je stanoven stanovami. Tento okamžik musí být jednoznačně vymezen ve stanovách spolku. Občanský zákoník zde přijetí předpokládá jako podmínku pro vznik členství, ale samotný proces neupravuje a dává možnost i vzniku členství jiným způsobem, než je přijetím. V případě, že si spolek vybere tuto možnost, kterou může být například zápis v seznamu členů spolku, tak tato možnost musí být výslovně upravena ve stanovách.

Nejvyšší orgán spolku rozhoduje o přijetí člena v případě, že by ve stanovách nebyl určen orgán, který je pověřený touto pravomocí. Dispozitivní povaha spolku se projevuje v možnosti určit, kolik členů bude spolek mít, nebo i podle možnosti určit, že členy spolku budou pouze zakladatelé spolku, kdy v tomto případě po jeho vzniku není další možnosti, jak se členem spolku stát.¹¹¹

---

¹¹⁰ DVOŘÁK, T. § 232 [Osobní povaha členství ve spolku]. In: ŠVESTKA, Jirí. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-656-6 str. 676-677.

¹¹¹ HÁJKOVÁ, Alena, Miroslava NEBUŽELSKÁ a Petr PAVLOK. Spolky a spolkové právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-523-7, str. 38.

Druh členství a jeho vymezení práv a povinností vůči spolku je ustanovením, které je čistě dispozitivní povahy bez kogentních částí a záleží na spolku, zda je upraven či nikoliv. Druhů členství existuje velké množství¹¹², ale nabývají právního významu až v případě, že jsou zároveň upraveny i konkrétní práva a povinnosti, které se k druhu členství vážou. V případě, že by takto výslovně nebyla upravena, tak všem členům náleží stejná práva a povinnosti. S tím se váže i možnost určit další odchylky, jako je například určení, že hlas člena spolku, který je činný v rámci spolku má větší hodnotu, než bude mít hlas člena, který na funkci spolku nepřispívá a je pouze pasivním členem. I v rámci daného ustanovení samozřejmě musí platit pravidlo, že nepůjde o diskriminační ujednání a práva člena by měla zároveň odpovídat i jeho povinnostem, které by neměly být abnormálně velké vůči jeho právům.¹¹³

Oproti celkové dispozitivní úpravě druhů členství se setkáváme s částečnou kogentní formou u zániku členství, kdy Občanský zákoník v § 237 připouští tři možné způsoby, jak může členství zaniknout:

- i)* vystoupení ze spolku, o kterém můžeme hovořit jako čistě dobrovolné možnosti;
- ii)* vyloučením, jako možností příslušného orgánu v soustavě orgánů spolku, který má možnost rozhodovat o vyloučení člena; a
- iii)* dalšími způsoby uvedenými ve stanovách nebo v zákoně.

Vystoupit ze spolku nemůže být obecně bráněno žádnému členovi spolku, ale zároveň není vyloučené, že se vystoupení nemůže vázat na přiměřené podmínky, které musí člen spolku splnit, aby mohl vystoupit, jako je například určení, kterému orgánu se má prohlášení o vystoupení doručit. Doba vyloučení není zákonem určena, a proto následky vystoupení mohou nastat s okamžitou platností. Zde se můžeme setkat i s právní fikcí vystoupení v případě, kdy vystoupení nenastává okamžitě a stává se účinným až po uplynutí stanovené lhůty. Jednou ze lhůt může být lhůta doručení adresátovi (spolku), nebo lhůtu může stanovit spolek ve stanovách.

---

¹¹² Zakládající, činné, běžné, aktivní, čestné, nebo například členství junior, senior v závislosti na délce členství ve spolku apod.

¹¹³ PODIVÍNOVÁ, Martina Kuloglija. § 220 [Druhy členství]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 877–878, marg. č. 7.

Vyloučení člena ze spolku a rozhodnutí o něm podle zákona je částečně dispozitivní a částečně kogentní povahy, kdy je na rozhodnutí spolku, zda člena vyloučí.¹¹⁴ Zákon i sám předpokládá, že možnosti vyloučení upraví stanovy spolku, které ale nesmí člena vyloučit bez udání důvodu a zároveň musí jít o závažné porušení spolkových povinností ze strany vylučovaného.¹¹⁵ V případě, že by se spolek dopustil neoprávněného vyloučení člena, tak se vystavuje riziku, že v případě soudního rozhodnutí bude vyloučení neplatné. Soud však při svém rozhodování o napadeném rozhodnutí spolku musí vyvážit přiměřenou ochranu člena na straně jedné a ochranu autonomie spolku na straně druhé.¹¹⁶

Zbytková kategorie možností zániku členství vychází ze zákona či stanov. Členství a jeho zánik se váže i k zániku spolku jako takového, protože v případě, že nebude existovat spolek, tak nemohou existovat ani jeho členové. V souvislosti se zánikem členství člena je možné zmínit pobočný spolek, který nemůže existovat bez spolku hlavního, lze zde hovořit jak o zániku členství člena v pobočném spolku jako samostatném zániku, tak o zániku členství člena z důvodu zániku samotného spolku hlavního, jelikož podle ustanovení § 230 odst. 1 Občanského zákoníku se zrušením hlavního spolku zruší i spolek pobočný. Zánik členství se může vázat i na činnost, se kterou je členství spojeno a vyplývá ze stanov. Příkladem může být chov zvířat, který je vázán na spolek a členství v něm a v případě, že tento chov skončí, tak členství v souvislosti s tímto chovem zanikne taktéž.¹¹⁷

Dalším způsobem zániku členství vyjma výše uvedených je i nezaplacení členského příspěvku v případě, že došlo k dodatečné výzvě a člen byl na následek plynoucí z výzvy upozorněn podle § 238 Občanského zákoníku.¹¹⁸ Tato zákonná dikce se použije pouze v případě, že stanovy neurčí jinak, jelikož se jedná o dispozitivní ustanovení.

---

¹¹⁴ § 239 Občanského zákoníku.

¹¹⁵ § 240 Občanského zákoníku.

¹¹⁶ RONOVSÁ, Kateřina, Vlastimil VITOUL a Jana BÍLKOVÁ. Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-020-8, str. 120-121.

¹¹⁷ KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 225-226.

¹¹⁸ DVOŘÁK, T. § 237 [Jednotlivé způsoby zániku členství]. In: ŠVESTKA, Jiří. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-656-6 str. 681.

6. Práva a povinnosti člena spolku

K naplňování účelu vytyčeného spolkem dochází prostřednictvím práv a povinností členů spolku. Jak již bylo uvedeno v kapitole členství ve spolku, tak právní forma spolku stojí na tzv. personální základě, kdy členská základna vytváří smysl existence dané právnické osoby, což spolek odlišuje od jiných právnických osob, které jsou naopak založeny na tzv. materiálním základě, kdy jejich smysl je ve správě majetku dané právnické osoby. Práva a povinnosti členů lze dělit na majetková a osobní. Pokud bude chtít člen uplatit své právo nebo naopak spolek vůči němu jeho povinnost, tak rozhodnutí, zda jde o majetkové nebo osobní se určí tím, které z těchto práv nebo povinností je více dotčeno (v případě nemožnosti hlasování na členské schůzi by šlo o právo osobní a o právo majetkové by šlo v případě, kdy bude člen požadovat vrácení členského příspěvku v souladu se stanovami).

Výčet těchto práv a povinností, které by stanovy měly obsahovat není zákonem určený, ale aby je spolek měl možnost po členech vyžadovat, tak musí být stanovami upraveny, jak již bylo řečeno. Podle § 218 písm. c) Občanského zákoníku musí stanovy obsahovat alespoň práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat. Zákon tedy stanoví, že ve stanovách stačí pouze upravit způsob, jakým budou členská práva a povinnosti vznikat¹¹⁹ a více není k naplnění zákonných požadavků potřeba, i když je zřetelné, že v případě minimální úpravy by mohla být narušena právní jistota členů, kteří by svá případná (v budoucnu vzniklá) práva a povinnosti mohli jen předvídat. Zakladatelé jsou oprávněni ve stanovách buď určit pouze práva a povinnosti členů, nebo pouze způsob určení práv a povinností, nebo mají možnost určit jak práva a povinnosti tak způsob, jak budou tyto práva a povinnosti vznikat. Ze strany zakladatelů by však bylo příhodné, aby alespoň některá základní práva a povinnosti byla výslovně ve stanovách definována, neboť některá práva a povinnosti mohou vznikat pouze v případě, kdy jsou stanovami definovány, jako například povinnost platit členský příspěvek.¹²⁰

---

¹¹⁹ Stačí pouze základní úprava, že práva a povinnosti členů bude upravovat například statutární orgán.

¹²⁰ KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 192-193.

Zákon nechává na úpravu práv a povinností velkou autonomii spolku, ale zákon určité práva a povinnosti přímo zmiňuje. Kogentními právy jsou práva, kde musí být zachován alespoň základní standard ochrany člena. Členská práva se dále rozlišují na právo spolupůsobení ve spolku, užívací práva a práva ochranná. Tato práva mohou zároveň upravovat i stanovy a změnit je na povinnost. Odborná literatura v tomto případě zmiňuje jako příklad změnu práva na účast na členské schůzi na povinnost účastnit se členské schůze,¹²¹ v tomto případě je však autor toho názoru, že takto dikci zákona „každý člen je oprávněn účastnit se zasedání“ nelze ani při použití ustanovení § 247 odst. 3 Občanského zákoníku vyložit, čemuž přisvědčují i komentáře k Občanskému zákoníku.¹²²

Práva, které lze dovodit z Občanského zákoníku jsou:

- i) právo přispívat k naplňování společného zájmu;*
- ii) právo účasti na řízení spolku;*
- iii) práva při vyloučení člena ze spolku;*
- iv) práva na obecnou soudní ochranu;*
- v) práva k členskému seznamu;*
- vi) práva při likvidaci spolku;*
- vii) práva při přeměně spolku;*
- viii) právo vystoupit ze spolku.*

Povinnosti se dělí na dva typy a primárně vždy záleží, zda budou ustanoveny ve stanovách spolku. Mezi povinnosti osobní může patřit například účastnit se členské schůze, účastnit se aktivně dosahování účelu spolku, být loajální a zachovávat věrnost spolku. Majetkové členské povinnosti, které také musí zakotvit stanovy, jsou primárně řádné a včasné placení členských příspěvků, které budou podrobněji rozebrány v podkapitole níže. Zákon členské povinnosti stanovuje jen velmi obecně, mezi ty v zákoně explicitně zmíněné patří dodržování

---

¹²¹ RONOVSKÁ, Kateřina, Vlastimil VITOUL a Jana BÍLKOVÁ. Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-020-8, str. 113.

¹²² Např. BODEČKOVÁ, Jana. § 251 [Práva člena při zasedání členské schůze]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 938, marg. č. 1.

stanov spolku nebo povinnost chovat se čestně a zachovávat vnitřní řád spolku podle § 212 odst. 1 Občanského zákoníku.¹²³

6.1. Členský příspěvek

Práva a povinnost byly rozděleny do dvou částí (majetková a osobní), přičemž členský příspěvek je základní majetková povinnost upravená v § 235 Občanského zákoníku, přičemž jde opět o dispozitivní ustanovení. Dispozitivnost spočívá v tom, že si spolek může určit, zda se bude hradit členský příspěvek a pokud ano, tak v jaké výši a kdy bude jeho splatnost, spolek tak vůbec členský příspěvek upravit nemusí. Ve stanovách ale také může být určen pouze orgán, který bude otázku členského příspěvku spravovat a tento orgán až následně bude určovat výši, způsob a splatnost členského příspěvku (tímto orgánem by byla členská schůze, nebo statutární orgán). Tento přístup však může vést k právní nejistotě členů, kdy se výše příspěvku může libovolně dle vůle příslušného orgánu měnit každý rok. Právní norma účinná před přijetím Občanského zákoníku neměla nijak upravenou povinnost členského příspěvku, nicméně i tak bylo možné členské příspěvky upravit, byť to nemělo přímou oporu v zákoně.

Financování spolku je zpravidla zajišťováno právě členskými příspěvky, jelikož jde v praxi o obvyklý a jednoduchý proces směřující k získání finančních prostředků na rozdíl například od podnikání jako vedlejší činnosti nebo pronájmu vlastního majetku, neboť v mnoha případech spolek ani nevládní majetek a využívá například obecního pronájmu.

Členský příspěvek ale není totéž, co vkladová povinnost člena u obchodní korporace, jelikož u členského příspěvku ve spolku není nijak zakládána majetková účast člena ve spolku. Vklad člena také nelze nikdy právně konstituovat, a v případě, že by takový vklad byl uveden v ustanovení stanov, tak je takovéto plnění absolutně neplatné, neboť právní jednání směřující k plnění bylo již od počátku nemožné.¹²⁴ Jestliže člen uhradí členský příspěvek, tak se členský příspěvek okamžikem uhrazení stává nevratným. Členovi nenáleží žádné právo požadovat po spolku vrácení členského příspěvku, ale také není vyloučeno, že si spolek sám upraví možnost vrácení příspěvku a k tomu příslušný orgán, který se

---

¹²³ RONOVSÁ, Kateřina, Vlastimil VITOUK a Jana BÍLKOVÁ. Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-020-8, str. 111-113.

¹²⁴ § 588 Občanského zákoníku.

případným vrácením bude zabývat. Zákon tedy takovou právní úpravu nezakazuje, ale vzhledem k tomu, že takové situace nastávají zřídka, tak nelze očekávat, že by takovou možnost spolky ve větší míře zřizovaly.¹²⁵

Členský příspěvek, který nebyl řádně a včas zaplacen, může být vymáhán spolkem jako pohledávka.¹²⁶ Exekucním titulem pro vymáhání členského příspěvku je buď rozhodnutí rozhodčí komise (je-li zřízena), které rozhodování sporů mezi členem a spolkem o placení členských příspěvků náleží podle § 265 Občanského zákoníku, nebo pravomocné rozhodnutí soudu vydané v nalézacím řízení. Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, tak neuhrazení členského příspěvku může mít pro člena i následek zániku členství ve spolku, avšak pouze po výzvě a dodatečné lhůtě k zaplacení, pokud stanovy neurčily jinak.

6.2. Seznam členů

Předně je třeba uvést, že vedení seznamu členů je dispozitivním ustanovením upraveným v § 236 odst. 1 Občanského zákoníku a nepatří tak mezi povinnosti spolku. Spolek, který nebude mít stanovenou povinnost platit členský příspěvek a členů ve spolku nebude mnoho, nebude zpravidla mít potřebu vést evidenci svých členů. Spolková praxe ale již z dob občanských sdružení potvrzuje, že jde o běžnou praxi seznam členů vést alespoň pro přehled o členech spolku. Pokud má být seznam členů veden, tak z výše uvedeného ustanovení Občanského zákoníku vyplývá, že stanovy musí určit, že se takový seznam vést bude. Dále ukládá povinnost určit, jakým způsobem bude veden a budou se v něm provádět zápisy a výmazy týkající se členství osob ve spolku. Stanovy musí dále určit, zda seznam bude zpřístupněn pro nahlížení, anebo že zpřístupněn nebude.¹²⁷

V případě, že spolek ustanoví, že seznam členů mít bude, tak by se nejistou mohla zdát otázka, zda bude spolek potřebovat k vedení takového seznamu předchozí souhlas všech jednotlivých členů podle obecného nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) a zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů. Nicméně odborná debata na toto téma se přiklání k závěru, že předchozí souhlas

---

¹²⁵ DVOŘÁK, T. § 235 [členský příspěvek]. In: ŠVESTKA, Jiří. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-656-6 str. 679-680.

¹²⁶ BÍLKOVÁ, Jana. § 235 [Členský příspěvek]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1159, marg. č. 1.

¹²⁷ HÁJKOVÁ, Alena, Miroslava NEBUŽELSKÁ a Petr PAVLOK. Spolky a spolkové právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-523-7, str. 41.

všech jednotlivých členů se nevyžaduje, jelikož lze dovodit, že pokud stanovy deklarují seznam členů, tak je souhlas automaticky brán jako udělený, neboť všechny členy spolku stanovy zavazují.

Každý člen (včetně bývalého člena) na svoji žádost může obdržet potvrzení s výpisem ze seznamu členů obsahující údaje o své osobě, nebo údaje o vymazání těchto údajů. Místo zemřelého člena má toto právo jeho manžel, dítě nebo rodič a pokud není nikdo z nich, tak má toto právo osoba blízká nebo dědic, pokud prokáže zájem, který je hodný ochrany.¹²⁸ Mohlo by se zdát, že je ustanovení kogentní povahy a měl by na něj mít každý právo. To je ale pouze zdánlivé, protože v případě, kdy spolek neustanoví seznam členů, tak je nemožné tvrzení s výpisem obdržet. Pokud tedy spolek nepovede seznam členů, tak zde nemůže existovat ani smysluplné rozhodnutí soudu, které vychází ze soudní ochrany, na kterou má každý člen právo.¹²⁹

Uveřejnění seznamu členů spolku je přípustné pouze v případě, že s tím souhlasí každý člen spolku, který je v něm zapsán. Seznam může být uveřejněn i neúplný, ale tato neúplnost musí být z uveřejněného seznamu patrná v případě, kdy souhlas ke zveřejnění neudělí všichni členové spolku.¹³⁰ Uveřejněné informace o členech ale musí být omezeny. Může být pouze uvedeno jméno s adresou bydliště, ale datum narození nebo jiný údaj už být uveden nesmí. Tyto údaje by měly být tím spíše chráněné, protože jsou volně přístupné oproti klasickému nahlížení do seznamu.¹³¹

Trvání na souhlasu všech členů se zveřejněním seznamu by v praxi mohlo některým spolkům přinášet určité problémy, kdy seznam členů je nezbytným pro činnost spolku (např. pořádání sportovních soutěží).

---

¹²⁸ § 236 odst. 2 Občanského zákoníku.

¹²⁹ DVOŘÁK, T. § 236 [Seznam členů]. In: ŠVESTKA, Jiří. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-656-6 str. 680.

¹³⁰ BODEČKOVÁ, Jana. § 236 [Seznam členů]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 908–909, marg. č. 8–9.

¹³¹ DAVID, Ludvík. § 236 [Seznam členů]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1162, marg. č. 4.

7. Ochrana práv člena spolku

V rámci spolkové činnosti mohou nastat situace, kdy dojde k rozporu mezi orgánem spolku a členem spolku. Každý člen spolku má právo bránit se proti rozhodnutím, které vydají orgány spolku v případě, kdy je rozhodnutí orgánu spolku pro rozpor se zákonem nebo stanovami spolku a člen se už nemá možnost domoci právní ochrany u orgánu spolku.¹³² Prvně je opět rozumné připomenout, že členství člena spolku ve spolku je dobrovolné a nikdo ho k němu nesmí nutit.¹³³ Jestliže se ale osoba rozhodne stát členem spolku a hodlá se podílet na činnosti spolku, tak musí počítat zároveň s tím, že svým dobrovolným jednáním souhlasí s dodržováním stanov a dalších interních předpisů spolku. Společně s uvedeným přijatý člen souhlasí i s rozhodnutími orgánů spolku a zavazuje se je respektovat, případně splnit, pokud mu ukládají nějakou povinnost. Pokud jednání nebo akty orgánů spolku ale nespĺňují podmínku zákonnosti a souladu se stanovami (přip. jinými vnitřními předpisy), tak se má právo člen bránit prostředky proti takovému jednání orgánů spolku primárně na *interní úrovni spolku*, tedy před k tomu určenými orgány spolku, a v případě, že takový orgán není spolkem ustanovený nebo byla-li uplatňovaná obrana před takovýmto orgánem neúspěšná, tak se lze bránit též *soudní cestou nápravy* v případě porušení práv.

Jak již bylo uvedeno, tak spolky mají soukromoprávní charakter a jejich základní prvkem je autonomie činnosti, do které nesmí být nad rámec toho, co chrání zákon, zasahováno orgány veřejné moci.¹³⁴

Je zde využita ústavněprávní zásada *odluky sdružení od státu*, která je upravena v článku 20 odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Jde o jeden ze základních principů právní úpravy sdružovacího práva. Toto ustanovení nehovoří pouze o politických stranách, hnutích a jiných sdruženích, ale konstatuje jeho dopad i na spolky, jelikož jsou hlavní formou sdružování vedle politických stran a hnutí.¹³⁵

---

¹³² § 258 Občanského zákoníku.

¹³³ § 215 odst. 1 Občanského zákoníku.

¹³⁴ RONOVSÁ, Kateřina, Vlastimil VITOUL a Jana BÍLKOVÁ. Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-020-8, str. 127.

¹³⁵ VÝBORNÝ, Štěpán. Čl. 20 [Právo sdružovací]. In: HUSSEINI, Faisal, BARTOŇ, Michal, KOKEŠ, Marian, KOPA, Martin a kol. Listina základních práv a svobod. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021, marg. č. 89.

K této ústavněprávní zásadě musely vést ideje o dobrovolnosti spolkových svazů, jejich účelu a zřízení. *Tím je primárně realizace a ochrana zájmů vytyčených ve stanovách, o jejichž naplňování členské subjekty usilují.*¹³⁶

Členové spolku jsou ale svým právem na soudní ochranu zároveň omezeni Občanským zákoníkem. Rozdílnost interní ochrany a soudní ochrany je zde zčásti patrná a bude rozvedena v následujících dvou podkapitolách.

7.1. Ochrana práv člena v rámci spolku

Lze uvést, že v předchozí právní úpravě byla ochrana práv člena spolku v rámci spolku velmi nicotná. Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů upravoval pouze soudní ochranu v § 15 a zde byla pouze zmínka o tom, že pokud stanovy neurčovaly opravný prostředek, tak šlo požádat okresní soud o přezkum v subjektivní lhůtě 30 dní ode dne, kdy se člen o rozhodnutí dozvěděl a ve lhůtě objektivní do 6 měsíců od vydání rozhodnutí. K podání žaloby, která byla zvláštním druhem žaloby¹³⁷ upravenou *lex specialis*¹³⁸ byl oprávněn jak člen stále působící ve spolku, tak i člen bývalý, pokud se jednalo o věc, která se ho bezprostředně týkala.¹³⁹ Spolku byla ponechána Občanským zákoníkem autonomie a s tou i možnost samosprávy nad výkonem jeho činnosti, ale zároveň i určena povinnost, že musí ochraňovat práva osob, které se v něm sdružují. Orgány, které se starají o ochranu těchto práv, již byly uvedeny v podkapitole 4.2., přičemž jde o kontrolní a rozhodčí komisi a jejich fungování a možnost rozhodnout nyní tato podkapitola společně s podkapitolou 7.2. rozebere.

Možnost spolku odchýlit se od ustanovení zákona, která směřují k ochraně práv člena spolku je velmi omezena nebo dokonce úplně vyloučena. Spolek nesmí člena bezdůvodně zvýhodňovat nebo znevýhodňovat a zároveň má povinnost chránit jeho členská práva a oprávněné zájmy.¹⁴⁰ Občanský zákoník konkretizuje

---

¹³⁶ RONOVSÁ, Kateřina, Vlastimil VITOUL a Jana BÍLKOVÁ. Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-020-8, str. 127.

¹³⁷ Nejednalo se o běžnou určovací žalobu upravenou v § 80 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

¹³⁸ Jediným možným zásahem do spolkové samosprávy bylo možné pouze výslovnou právní úpravou, kterou obsahovalo ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, kterou bylo možné napadnout rozhodnutí orgánu pro nezákonnost nebo rozpor se stanovami, jelikož se nejednalo o žalobu zmíněnou výše podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2005, sp. zn. 28 Cdo 1018/2005.

¹³⁹ RONOVSÁ, Kateřina, Vlastimil VITOUL a Jana BÍLKOVÁ. Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-020-8, str. 128.

¹⁴⁰ § 212 Občanského zákoníku.

ustanovení například u uveřejňování seznamu členů, kdy v § 236 odst. 1 Občanského zákoníku mohou stanovy určit, jakým způsobem se bude např. provádět zápis nebo výmaz v seznamu a zda bude zpřístupněn či nikoliv. Naopak zákon zakazuje odlišnou úpravu u dalších dvou odstavců a spolek se musí řídit pouze zákonem, kdy musí souhlasit všichni členové, aby seznam mohl být uveřejněn¹⁴¹, jak již bylo uvedeno v podkapitole 6.2. Vlastní úpravu si spolek nesmí stanovit ani u práva člena na výpis ze seznamu členů¹⁴² a musí se řídit ustanovením zákona.

7.1.1. Možnost vyloučení člena ze spolku

Vyloučit člena ze spolku je jedno z oprávnění, které spolek má a zákon ponechává autonomii spolku, aby si ve stanovách mohl upravit, za jakých důvodů a jakým procesem bude moci člena ze spolku vyloučit. Člen musí mít a má zároveň zákonem stanovené právo se s návrhem na vyloučení seznámit a má právo vyžádat si vysvětlení a provést důkazy, které budou svědčit o tom, co je k jeho prospěchu.¹⁴³ Člen, který je vyloučen ze spolku, má právo se o vyloučení dozvědět, a proto je spolek povinný členovi rozhodnutí o vyloučení doručit.¹⁴⁴ Tato práva spolek není oprávněn ve svých stanovách vyloučit a musí náležet každému členovi spolku. Jak již bylo uvedeno na začátku kapitoly, tak od roku 2014 má člen právo na přezkoumání rozhodnutí nejdříve v rámci vnitřní organizace spolku. Zákon předpokládá, že spolek zřídí rozhodčí komisi, která se bude přezkumem vyloučení člena zabývat, ale zároveň je rozhodčí komise fakultativním orgánem, který nemusí být vždy zřízen. Důvodová zpráva k Občanskému zákoníku uvádí, že přezkum rozhodnutí je v rukách buď rozhodčí komise nebo v případě, že není zvolena, tak tato pravomoc náleží buď disciplinární komisi nebo členské schůzi, ale zákon tuto úpravu neobsahuje.¹⁴⁵

7.1.2. Rozhodčí komise a její právní úprava

Právní úprava řízení před rozhodčí komisí je upravena v § 267 Občanského zákoníku. Lze říci, že jde o blanketní právní normu, jelikož úprava řízení je v jiném

---

¹⁴¹ § 236 odst. 3 Občanského zákoníku.

¹⁴² § 236 odst. 2 Občanského zákoníku.

¹⁴³ § 240 Občanského zákoníku.

¹⁴⁴ § 239 odst. 2 Občanského zákoníku.

¹⁴⁵ RONOVSÁ, Kateřina, Vlastimil VITOUL a Jana BÍLKOVÁ. Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-020-8, str. 73.

právním předpise. Úmysl zákonodárce, jak vyplývá z důvodové zprávy, byl přiznat rozhodnutím rozhodčí komise vykonatelnost.¹⁴⁶ Zákonodárce vybral řešení, kdy úprava řízení před rozhodčí komisí je součástí zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Ustanovení týkající se řízení před rozhodčí komisí spolku nalezneme v části sedmé v § 40e až 40k citovaného zákona. Tento zákon se použije na rozhodování sporných záležitostí spolku v řízení před rozhodčí komisí spolku podle Občanského zákoníku. Ustanovení o stálých rozhodčích soudech se na rozhodování u rozhodčí komise nepoužijí.¹⁴⁷ Jde o negativní vymezení zákona. Řízení je zahájeno dnem, kdy je žaloba doručena na adresu, kterou určí spolek ve stanovách. V případě, že taková adresa určena není, doručuje se žaloba na adresu sídla spolku,¹⁴⁸ která je uvedena ve spolkovém rejstříku.¹⁴⁹

V podkapitole rozhodčí komise již bylo uvedeno, že rozhodčí komise koná svoji funkci za přítomnosti většiny svých členů, ale jejich počet musí být minimálně tři, pokud stanovy nestanoví vyšší počet. Spolek může dispozitivně určit ve stanovách i větší počet členů, ale vzhledem k § 40g zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, musí být počet členů komise nejméně tři, aby byli oprávněni záležitost projednat a rozhodnout o ni. Nelze ale ani vyloučit, že rozhodce bude pouze jeden, pokud by tak bylo uvedeno ve stanovách (nebo se na tom zúčastněné strany dohodly) s tím, že by se ale nejednalo o rozhodčí komisi ve smyslu zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Spor by tak nerozhodovala rozhodčí komise, ale například rozhodce nebo rozhodčí orgán, jelikož by nebyly naplněny zákonné podmínky i co do minimálního počtu členů oprávněných věc projednat a rozhodnout. Jak již bylo uvedeno v podkapitole 4.2.4., je v praxi také časté, že rozhodčí komise není ustavena ve smyslu zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

U rozhodčí komise už byl popsán důvod pro vyloučení člena komise z projednávané věci podle § 11 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení

---

¹⁴⁶ Pokud bylo v dřívější právní úpravě rozhodnuto orgánem občanského sdružení v rámci vnitřní záležitosti a splnění povinnosti, které členovi vyplývalo z rozhodnutí, nebylo splněno dobrovolně, muselo se splnění vymáhat soudní cestou, jelikož zákon orgánu spolku nepřiznával vykonatelnost. V dnešní úpravě je již rozhodnutím vykonatelnost přiznána a v případě dobrovolného nesplnění tak může spolek vymáhat splnění exekucí.

¹⁴⁷ § 40e zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

¹⁴⁸ §40f odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

¹⁴⁹ HÁJKOVÁ, Alena, Miroslava NEBUŽELSKÁ a Petr PAVLOK. Spolky a spolkové právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-523-7, str. 56.

a o výkonu rozhodčích nálezů, který je sám o sobě pouze odkazovací normou, jelikož sám žádné důvody ani okolnosti pro vyloučení člena nestanoví a určuje, že pokud vyjdou najevo okolnosti uvedené v § 8, tak pak je možné, aby byl rozhodce vyloučen kvůli možnému důvodu podjatosti v poměru k účastníkům, věci nebo jejich zástupcům.

Výše bylo uvedeno, kolik může být minimálně členů rozhodčí komise, kteří mohou spor projednat. Pokud by tento počet klesl pod tři (to nevylučuje možnost, aby spor mohl projednat a rozhodnout o něm soud), tak je komise povinna řízení zastavit. Ustanovení § 9 a § 10 téhož zákona o jmenování rozhodce soudem se u řízení před komisí nepoužije.¹⁵⁰ Strana může uplatnit své právo na rozhodnutí ve věci samé u soudu, pokud komise nerozhodne ve lhůtě 3 měsíců. Stanovy, nebo jiný vnitřní předpis spolku, který stanovy výslovně označí nebo dohoda, která je písemně uzavřena mezi stranami může prodloužit lhůtu pro rozhodnutí ve věci samé, ale pouze na dobu, která nepřesahuje celkově devět měsíců.^{151 152}

7.1.3. Přezkoumání rozhodnutí rozhodčí komise

*„Rozhodnutí rozhodčí komise, které již nelze přezkoumat některým orgánem spolku, nabývá dnem doručení účinku pravomocného rozhodnutí a je soudně vykonatelné.“*¹⁵³ Povinností rozhodčí komise je toto rozhodnutí po nabytí právní moci doručit okresnímu soudu do úschovy do třiceti dnů. Místní příslušnost má soud, v jehož obvodu rozhodčí komise vydala rozhodnutí.¹⁵⁴ Rozhodnutí by mělo být opatřeno doložkou o právní moci a přílohami, kterými jsou veškeré listiny, které popisují průběh rozhodčího řízení.¹⁵⁵

Rozhodčí nález může být zrušen soudem na návrh kterékoliv strany¹⁵⁶, která se rozhodčího řízení účastnila. Zákon ve zmiňovaném paragrafu vyjmenovává sedm možností, pro které lze rozhodčí nález zrušit:

---

¹⁵⁰ § 40g odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

¹⁵¹ § 40h odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

¹⁵² KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 290-291.

¹⁵³ HÁJKOVÁ, Alena, Miroslava NEBUŽELSKÁ a Petr PAVLOK. Spolky a spolkové právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-523-7, str. 56.

¹⁵⁴ § 29 odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

¹⁵⁵ HÁJKOVÁ, Alena, Miroslava NEBUŽELSKÁ a Petr PAVLOK. Spolky a spolkové právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-523-7, str. 56-57.

¹⁵⁶ § 31 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

- První dvě jsou založeny na podobné bázi. Jde o vydání rozhodčího nálezu ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu, rozhodčí smlouva by byla neplatná, nebo zrušena z jiných důvodů, anebo by se na dohodnutou věc nevztahovala. Výše zmíněné důvody nelze využít, pokud nebyla rozhodčí smlouva vůbec zapotřebí.¹⁵⁷
- Třetí možností pro zrušení rozhodčího nálezu je v případě, že se rozhodování zúčastnil rozhodce, který nebyl určen rozhodčí smlouvou, ani jiným způsobem povolán k rozhodování, nebo mu chyběla způsobilost (např. bezúhonnost) k výkonu funkce rozhodce.
- Čtvrtá možnost zrušení rozhodčího nálezu je, pokud se neusnesla většina rozhodců na rozhodnutí a pátá možnost je z pozice strany, která neměla možnost před rozhodci věc projednat.
- Předposlední možností zrušení je, kdy rozhodčí nález odsoudil stranu k plnění, které oprávněná strana nežádala, nebo bylo podle české právní úpravy nedovolené či nemožné.
- Poslední možností, pro kterou může být rozhodčí nález zrušen, jsou existující důvody, pro které je možné žádat obnovu řízení v občanském soudním řízení.

Rozhodčí nález lze navíc kromě uvedených důvodů výše zrušit i v případě postupu, který byl zjevně v rozporu s veřejným pořádkem nebo dobrými mravy. Ustanovení § 242 Občanského zákoníku tímto zněním není dotčeno¹⁵⁸ a soud tedy může navíc rozhodčí nález zrušit i v případě, že vyloučení člena odporovalo stanovám nebo zákonu nebo jiným odůvodněným případům, jak stanoví § 241 odst. 2 Občanského zákoníku. Lhůtu tří měsíců pro návrh soudu o neplatnosti vyloučení má člen podle zmíněného § 242 Občanského zákoníku. Celková prekluzivní lhůta nesmí přesáhnout jeden rok ode dne, kdy po rozhodnutí o zániku členství bylo vyloučení zapsáno do seznamu členů podle stejného paragrafu.¹⁵⁹

Lhůta pro podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu činí tři měsíce a běží od doby, kdy byla doručena straně, která se zrušení rozhodnutí domáhá.¹⁶⁰

¹⁵⁷ Stanovy ustanoví pouze existenci rozhodčí komise, ale co do její působnosti více neupraví. Komise tedy bude mít působnost pouze na přezkoumání o vyloučení člena ze spolku a spory týkající se placení členských příspěvků a nebude možné využít rozhodčí smlouvu.

¹⁵⁸ § 40j odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

¹⁵⁹ KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 291-292.

¹⁶⁰ § 32 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

Odkladný účinek zde povinnému není přiznán zpravidla, ale může být vykonatelnost odložena, jestliže povinný odložení žádá, je důvodné a jestliže by vykonáním mohla hrozit vážná újma.¹⁶¹

Ustanovení § 40k zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, je nadbytečným ustanovením, jelikož se dle tohoto ustanovení má na řízení před rozhodčí komisí použít druhá věta § 25 odst. 2 a § 32 odst. 3 téhož zákona, pokud návrh na zrušení podá člen spolku, nicméně aktuálně platný a účinný zákon už citované části ani jednoho z ustanovení neobsahuje, protože byly novelizacemi zrušeny.¹⁶² Jde tedy o odkaz na část právních ustanovení, které již v dnešní době neexistují a dá se vyvodit, že i § 40k je v zákoně nadbytečný a zákonodárce by měl tento paragraf zrušit. Budoucí znění zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění novely č. 277/2019 Sb. s účinností od 1. 1. 2024 toto ustanovení stále obsahuje, takže můžeme počítat s tím, že tento nadbytečný odkaz na zrušenou právní úpravu v českém právním řádu bude nadále přetrvávat.

Spolek by měl zvážit, zda je pro něj výhodné rozhodčí komisi zřídit a připravit vše potřebné, co bude potřeba pro její výkon. Jelikož na členy budou kladeny vysoké nároky, měli by dosahovat určitých znalostí, aby jejich rozhodování bylo správné jak v procesním smyslu, tak bezchybné co do obsahu rozhodnutí.¹⁶³

7.2. Soudní ochrana práv člena spolku

Z celé této práce je zřejmé, že zákonodárce dbal na širokou autonomii spolku. Soudní přezkum jeho rozhodnutí je tak citlivým místem spolkového práva, kdy dochází ke střetu spolkové autonomie a legitimních práv člena spolku, které mohly být porušeny. Na jedné straně je zde sdružovací svoboda garantovaná článkem 20 Listiny základních práv a svobod, na straně druhé lidská práva jako právo na spravedlivý proces, které mohou být v krajních případech v protikladu a právě v těchto případech se členové spolku typicky obrací na soud.

---

¹⁶¹ § 32 odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

¹⁶² KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 294.

¹⁶³ HÁJKOVÁ, Alena, Miroslava NEBUŽELSKÁ a Petr PAVLOK. Spolky a spolkové právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-523-7, str. 57.

Člen spolku má právo na soudní ochranu proti rozhodnutí orgánu právnické osoby, pokud je takové rozhodnutí v rozporu se stanovami nebo jiným vnitřním předpisem spolku, jak vyplývá z § 258 Občanského zákoníku a jak již dříve deklaroval Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 90/2006 ze dne 12. 12. 2006.

Soud má ze zákona přezkoumávat pouze významné zásahy do členských práv a neměl by zasahovat do všech interních rozhodnutí spolku, jelikož by to již mohlo přesáhnout spolkovou autonomií vytyčenou hranici, což také potvrdil a konstatoval Ústavní soud odmítnutím stížnosti ve věci, o které již před ním rozhodl Městský soud v Praze a následně Nejvyšší soud. Nejvyšší soud v citovaném rozhodnutí uvedl, „že *ingerence do spolkové autonomie poskytnutím soudní ochrany je na místě tehdy, je-li členům sdružení významným způsobem zasahováno do jejich práv*“.¹⁶⁴ Rozhodnutí vydaná spolkovými orgány tak lze soudně přezkoumat na základě ustanovení upravujících soudní přezkum, která budou vykládána ve smyslu restriktivního charakteru, aby bylo možné co nejvíce zachovat spolkovou autonomii, která vychází z článku 20 Listiny základních práv a svobod bez nevyvážené ingerence státní moci.¹⁶⁵ Většina běžných rozhodnutí spolkových orgánů (např. provozní rozhodnutí) by měla být zachována, což vychází i z toho, že člen spolku, který se stane součástí vnitrospolkové demokracie, zároveň přijímá, že se bude muset takovýmto rozhodnutím spolkových orgánů podrobit a dodržovat je. Pochopitelně však členovi spolku zůstává právo jakékoliv rozhodnutí spolku podrobit přezkoumání soudem.

Členové spolku, ale i ostatní osoby mají za stanovených podmínek právo na soudní ochranu proti rozhodnutím vydaným orgány spolku. Jedná se o rozhodnutí, která jsou neplatná, nicotná, nemají povahu rozhodnutí, ale také pokud trpí vadami, které by až následně mohly nicotnost nebo neplatnost přivodit.¹⁶⁶

7.2.1. Soudní ochrana vyloučeného člena spolku

Člen, který byl vyloučen ze spolku, má podle § 242 Občanského zákoníku právo na podání návrhu soudu, aby rozhodl o neplatnosti vyloučení člena ze spolku (jde o kogentní ustanovení, od kterého se nelze odchýlit). Subjektivní lhůta je tři

---

¹⁶⁴ Usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 9. 2015, sp. zn. IV. ÚS 1240/2015.

¹⁶⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 11. 2008, sp. zn. 28 Cdo 2306/2008.

¹⁶⁶ KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 295-296.

měsíce od doručení rozhodnutí, nebo kdy se o vyloučení dozvěděl a objektivní lhůta je jeden rok ode dne, kdy byl zapsán zánik jeho členství do seznamu členů po vydání rozhodnutí a o vyloučení nevěděl. Pokud by tyto lhůty nebyly dodrženy, tak toto právo zaniká, což potvrdilo několik soudních rozhodnutí¹⁶⁷ i odborná literatura.¹⁶⁸ Seznam členů ale nemusí vést spolek obligatorně, jak již autor této diplomové práce uvedl, a samotný Občanský zákoník v tomto případě lhůtu nikterak neupravuje. Odborný článek níže citovaný však uvádí, že se lhůta v tomto případě bude počítat od vydání rozhodnutí jako v současnosti.¹⁶⁹ Člen se může u soudu bránit, pokud ve spolku nebyla zřízena rozhodčí komise a nebyl určen ani jiný orgán spolku na přezkoumání rozhodnutí o vyloučení. V případě, že takový orgán spolkem byl zřízen a měl oprávnění o tom rozhodovat, tak má vyloučený člen právo na soudní ochranu poté, co tento orgán vyloučení potvrdí, nebo nerozhodne ve lhůtě, kterou upravují stanovy nebo vnitřní předpis.¹⁷⁰

Nejvyšší soud obdobně deklaroval u družstev ve svém usnesení ze dne 24. 10. 2013, sp. zn. 29 Cdo 1553/2012, že zapsání a výmaz člena v seznamu členů je pouze deklaratorním úkonem a na jeho členství v družstvu nemá žádný konstitutivní důsledek. Osoba se tak nemůže existence členství domáhat žalobou na provedení zápisu osoby do seznamu členů spolku a má právo se dovolávat svého členství u soudu buď žalobou na určení členství, nebo již výše zmíněným žalobním návrhem o neplatnosti vyloučení člena ze spolku podle § 242 Občanského zákoníku.¹⁷¹

7.2.2. Soudní ochrana proti rozhodnutí orgánu spolku

Soudní ochrana proti rozhodnutím orgánu spolku, které mohou být neplatné pro rozpor se zákonem nebo stanovami spolku, je upravena v ustanoveních § 258 až § 261 Občanského zákoníku. Soudní ochrana Občanského

---

¹⁶⁷ Kogentnost těchto lhůt již konstatovalo rozhodnutí z Bohuslavovy sbírky pod č. 506/1920. V současné době to judikoval například Ústavní soud v usnesení ze dne 13. 9. 2016, sp. zn. III. ÚS 2862/2016.

¹⁶⁸ „Obě lhůty mají hmotněprávní prekluzivní charakter; pokud jedna z nich marně uplyne, právo zanikne a nelze je přiznat. K prekluzi soud přihlíží z úřední povinnosti (*ex officio*).“ (BÍLKOVÁ, Jana. § 242 [Soudní ochrana vyloučeného člena]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1177, marg. č. 4.

¹⁶⁹ BRIM, Luboš. Soudní přezkoumání rozhodnutí orgánů občanského sdružení. Právník. 2013, roč. 152 č. 5, str. 514.

¹⁷⁰ KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2, str. 239-240.

¹⁷¹ BODEČKOVÁ, Jana. § 236 [Seznam členů]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 908, marg. č. 5.

zákoníku je oproti původní ochraně soudu v § 15 zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů rozsáhlejší, což naznačuje už i počet paragrafů, které tuto ochranu stanovují.¹⁷² Podat návrh na soudní ochranu vůči neplatnému rozhodnutí orgánu spolku může mimo každého člena spolku podat i osoba, která má na rozhodnutí zájem hodný právní ochrany, tudíž jde o třetí osoby, které stojí mimo spolek a se spolkem vstoupily do vztahu. Osoby musí prokázat svůj zájem na dané věci pro podání návrhu na neplatnost rozhodnutí a pokud tato osoba neprokáže aktivní legitimaci, povede to k zamítnutí návrhu na neplatnost rozhodnutí ze strany soudu.

Lhůta pro dovolání se svých práv žalobou u soudu je opět ve stejné délce, jako u soudní obrany vylučovaného člena. Subjektivní ve lhůtě maximálně třech měsíců a objektivní ve lhůtě jednoho roku, avšak oproti žalobě člena pro vyloučení ze spolku lhůta nepočíná běžet od doručení, ale od doby, kdy se navrhovatel dozvěděl nebo mohl dozvědět¹⁷³ o rozhodnutí.¹⁷⁴ Zákon zde „fakticky“ předpokládá, že navrhovatel projeví aktivní zájem o seznámení s obsahem rozhodnutí orgánu spolku.¹⁷⁵ Ustanovení je kogentní povahy a pro úspěch navrhovatele je potřeba včasné podání návrhu. Pokud navrhovatel neuplatní v těchto lhůtách své právo, tak zanikne, protože jde o lhůty prekluzivní. Tyto lhůty mají hmotněprávní povahu a počítají se podle § 605 až § 608 Občanského zákoníku, kde je upraveno počítání času.¹⁷⁶ Lhůta se začíná počítat dnem, který následuje po dni, ve které se uskutečnila skutečnost rozhodná pro počátek běhu lhůty. Konec lhůty nebo doby, která se počítá na týdny, měsíce nebo léta je shodná se dnem, který je stejně pojmenován nebo číslem, které je shodné se dnem, ve kterém se skutečnost, od níž lhůtu počítáme, stala. Jestliže číslo dne ve měsíci není, tak připadá konec lhůty nebo doby na den, který je poslední v měsíci.¹⁷⁷ Patnáct dnů je polovinou měsíce a středem měsíce je patnáctý den. Pokud je lhůta na jeden nebo více měsíců a část měsíce, tak tato část se počítá po uplynutí celých měsíců.¹⁷⁸ Je-li posledním dnem lhůty svátek nebo den o víkendu, tak poslední den lhůty připadne

---

¹⁷² K výčtu paragrafů občanského zákoníku by šlo přiřadit i § 242 žaloba na neplatnost vyloučení člena ze spolku a § 283 žaloba na vyslovení neplatnosti smlouvy o fúzi.

¹⁷³ Možnost se objektivně seznámit s rozhodnutím buď zveřejněním v sídle spolku nebo na webových stránkách spolku.

¹⁷⁴ § 259 Občanský zákoník.

¹⁷⁵ HÁJKOVÁ, Alena, Miroslava NEBUŽELSKÁ a Petr PAVLOK. Spolky a spolkové právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-523-7, str. 57-58.

¹⁷⁶ ŠVESTKA, Jiří. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-656-6 str. 715-716.

¹⁷⁷ § 605 Občanského zákoníku.

¹⁷⁸ § 606 Občanského zákoníku.

na nejbližše následující pracovní den.¹⁷⁹ Lhůta, která je kratší jednotkou, než je den se počítá od okamžiku, kdy započala, do okamžiku, kdy skončila.¹⁸⁰

Hranice soudní ochrany vymezuje také ustanovení § 260 Občanského zákoníku, kdy soud nevysloví neplatnost rozhodnutí v případě, že nebude mít porušení stanov nebo zákon závažné právní následky, nebo to je v zájmu spolku chránit jeho rozhodnutí a neplatnost nevyslovit. Podle druhého odstavce má soud ochraňovat práva třetích osob, které nabyly v dobré víře a opět by neměl vyslovit neplatnost rozhodnutí.

V tomto ustanovení lze spatřovat odraz snahy veřejné moci, aby zasahovala do vnitřních poměrů spolků v co nejmenší míře a v případě, že do práv zasáhne, tak má nejdříve zohlednit, zda porušení stanov nebo zákona je do takové míry závažné, aby se vyslovila neplatnost rozhodnutí. Soud má vyslovit neplatnost napadeného rozhodnutí, jestliže intenzita rozporu daného rozhodnutí narušuje stabilitu vnitřních poměrů spolku a převyšuje její zájem stejně tak jako zájem práv třetích osob, které nabyly práva v dobré víře. Tato pravidla by měla mít za cíl zachovat zvýšenou míru právní jistoty a zároveň i autonomii spolku. Tyto hodnoty judikoval ve vícero rozhodnutích Nejvyšší soud, přičemž jedno z posledních rozhodnutí, které odkazuje na předchozí judikáty bylo usnesení ze dne 25. 11. 2020 pod sp. zn. 27 Cdo 458/2019.

Platí zde a využívá se také princip proporcionality, který má soud také uvážit, než vysloví neplatnost rozhodnutí soudu. Je to zásada, „*podle které důsledky porušení právní povinnosti nesmějí být v hrubém nepoměru k dopadům do poměrů toho, kdo se daného porušení dopustil, či do poměrů třetích osob, by přitom jistě byla součástí právního řádu i bez výslovného ustanovení v zákoně*“. Soud tuto zásadu provede bez jakékoliv aktivity jednoho z účastníků řízení a současně je povinen postupovat v řízení pouze podle zjištěného skutkového stavu.¹⁸¹

Každý člen má právo na kompenzaci za porušení jeho členských práv podle § 261 Občanského zákoníku. Tohoto práva se může dovolávat každý člen spolku v případě, že spolek závažným způsobem poruší základní práva člena, vzniká mu právo na přiměřené zadostiučinění. Odborná literatura si kladla za otázku, zda má

---

¹⁷⁹ § 607 Občanského zákoníku.

¹⁸⁰ § 608 Občanského zákoníku.

¹⁸¹ RUBAN, Radek. § 260 [Povinnost neplatnost rozhodnutí nevyslovit]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 972–973, marg. č. 15.

člen stále právo na zadostiučinění v případě, že by neutrpěl žádnou majetkovou újmu. Literatura se shoduje na tom, že i přesto byla poškozena jeho základní práva člena a tento člen tak má na přiměřené zadostiučinění nárok.

Tento nárok a právo na něj musí člen, který o nárok žádá uplatnit v době stanovené, což je lhůta stanovená pro podání návrhu na vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku, nebo má člen určenou subjektivní lhůtu v odstavci dva písmena b) ode dne právní moci rozhodnutí o zamítnutí návrhu, který byl zamítnut soudem z důvodů uvedených v § 260 Občanského zákoníku.

Práva na přiměřené zadostiučinění se lze domáhat pouze v rámci § 258 až § 261 Občanského zákoníku. Mimo výčet výše uvedených ustanovení se ho nelze domáhat, jelikož je právo na přiměřené zadostiučinění za porušení základních práv člena spolku vázáno na porušení právě těchto práv rozhodnutím orgánu spolku, kdy následně závisí na soudu, jestli jeho neplatnost vysloví, nebo jeho neplatnost nevysloví podle uvedených důvodů v § 260 Občanského zákoníku. Právo na přiměřené zadostiučinění nemůže člen požadovat v případě, kdy vůbec nepodal návrh na rozhodnutí o neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku podle § 258 Občanského zákoníku, nebo by byl jeho návrh zamítnutý z jiných důvodů, než které jsou uvedeny v § 260 Občanského zákoníku.¹⁸²

Podle odborné literatury je příslušným soudem pro rozhodnutí o návrhu na určení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku a také i pro uplatnění nároku na přiměřené zadostiučinění za závažné porušení členského práva místně příslušný soud, ve kterém má spolek sídlo a podle věcné příslušnosti soud prvního stupně (okresní soudy, obvodní soudy v Praze nebo Městský soud v Brně).¹⁸³ Autor se s tímto názorem neztotožňuje, jelikož standardní soudní praxí vyplývající například z usnesení Nejvyššího soudu pod sp. zn. 29 Cdo 3307/2016 ze dne 19. 7. 2018 je, že věcně příslušným soudem v prvním stupni v řízeních o vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku jsou krajské soudy, s účinností od 1. 1. 2014, a to v řízení o vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku v nesporném řízení, které se tak zařazuje podle § 85 písm. a) z. ř. s. pod řízení ve statusových věcech právnických osob.

---

¹⁸² DVOŘÁK, T. § 261 [Kompenzace za porušení základních členských práv]. In: ŠVESTKA, Jiří. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-656-6 str. 719.

¹⁸³ HÁJKOVÁ, Alena, Miroslava NEBUŽELSKÁ a Petr PAVLOK. Spolky a spolkové právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-523-7, str. 59.

7.2.3. Neplatnost fúze spolků

Právo domáhat se neplatnosti a podat návrh na vyslovení neplatnosti smlouvy o fúzi má zúčastněný spolek při fúzi. Tento návrh lze podat pouze společně s návrhem na neplatnost usnesení členské schůze, na které byla tato smlouva o fúzi přijata. Kromě zúčastněného spolku má právo domáhat se neplatnosti členské schůze a podat návrh k soudu také osoba oprávněná (např. každý člen spolku).¹⁸⁴

Pokud z daného ustanovení o neplatnosti fúze spolku neplyne něco jiného, tak se použije obecná úprava pro podání návrhu na neplatnost rozhodnutí orgánu spolku obsažená v § 258 až § 261 Občanského zákoníku. Ustanovení § 283 Občanského zákoníku tak je vůči obecné úpravě *lex specialis*, které je kogentní povahy.¹⁸⁵

Návrh na vyslovení neplatnosti smlouvy o fúzi je oprávněn podat pouze okruh osob aktivně legitimovaných a musí být podán společně s návrhem na neplatnost usnesení členské schůze, která smlouvu o fúzi schvaluje. Kromě každého spolku, který je fúze účasten, je aktivně legitimovaný i každý člen ze zúčastněných spolků, jakož i osoba, která má na fúzi zájem hodný právní ochrany,¹⁸⁶ který před soudem prokáže a soud ho potvrdí.¹⁸⁷ Obecný princip nutnosti vyčerpat vnitrospolkové možnosti k napadení rozhodnutí podle § 258 Občanského zákoníku se v případě fúzi v praxi nepoužije, neboť po rozhodnutí členské schůze o fúzi spolku již žádný další orgán k přezkoumání nezbývá.

„Materiálním důvodem neplatnosti je rozpor usnesení orgánu spolku se zákonem či stanovami zúčastněného spolku, například nedodržení lhůty, uzavření smlouvy v rozporu s usnesením příslušného orgánu spolku, uzavření smlouvy s obsahem odlišným oproti schvalujícímu usnesení orgánu spolku atd.“¹⁸⁸

Lhůty pro využití možnosti podat návrh na neplatnost rozhodnutí jsou stejně jako v § 259 Občanského zákoníku prekluzivní a v případě jejich nevyužití právo podat návrh na neplatnost zaniká. Délka těchto lhůt je i stejná, tudíž subjektivní

---

¹⁸⁴ § 283 Občanského zákoníku.

¹⁸⁵ DVOŘÁK, T. § 283 [Neplatnost fúze spolků]. In: ŠVESTKA, Jirí. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-656-6 str. 739.

¹⁸⁶ § 258 Občanského zákoníku.

¹⁸⁷ ČERNÝ, Michal. § 283 [Návrh na vyslovení neplatnosti smlouvy o fúzi]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1032, marg. č. 3–4.

¹⁸⁸ ČERNÝ, Michal. § 283 [Návrh na vyslovení neplatnosti smlouvy o fúzi]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1032, marg. č. 5.

lhůta je v délce třech měsíců, co se o rozhodnutí aktivně legitimovaná osoba dozvěděla nebo mohla dozvědět a objektivní lhůta je v délce jednoho roku od přijetí rozhodnutí. Lhůty pro uplatnění návrhu na vyslovení neplatnosti smlouvy o fúzi a s tím spojené počítání času se řídí stejnými ustanoveními, jak je již uvedeno v této podkapitole výše.

Neplatnost rozhodnutí orgánu spolku (v tomto případě jde o členskou schůzi, jelikož se rozhoduje o fúzi) soud nemusí vyslovit, je-li v zájmu spolku tuto neplatnost nevyslovit, anebo nemělo porušení zákona či stanov závažné právní následky. Neplatnost rozhodnutí soud také nevysloví, jestliže třetí osoby nabyly práva v dobré víře a zrušením rozhodnutí by tím do jejich práv bylo podstatně zasaženo.

Příslušným soudem je soud podle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Návrh na vyslovení neplatnosti smlouvy o fúzi je zpoplatněn podle zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích.¹⁸⁹

---

¹⁸⁹ ČERNÝ, Michal. § 283 [Návrh na vyslovení neplatnosti smlouvy o fúzi]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1032, marg. č. 6–12.

Závěr

Je zřejmé, že spolky jsou důležitým prvkem občanské společnosti a plní v ní zásadní funkce. Členové spolků jsou klíčovým prvkem pro demokratický proces a mohou aktivně přispívat k rozvoji společnosti. Proto je důležité, aby jejich práva byla chráněna a respektována.

Samotná ochrana práv člena spolku je zásadní pro spravedlivé fungování spolků a pro respektování principů demokracie a právního státu. Z této diplomové práce vyplývá, že v současné době existují různé nástroje a prostředky, které mají sloužit k ochraně práv člena spolku. Ochrana práv člena spolku je zajištěna právním řádem (zejména obecně platnými právními normami) a judikaturou soudů, ale i interními předpisy spolků, především stanovami. Nicméně ochrana práv člena v rámci spolku není vždy absolutní, tudíž má člen spolku možnost se obrátit na nezávislé soudy, které tyto základní zásady ochraňují.

Celkově by se měl klást větší důraz na vzdělávání členů spolků o jejich právech a povinnostech, aby byly snáze identifikovány případy porušení práv a aby se zvýšila informovanost členů o možnostech, jak takové případy řešit, nebo případně i jak se může člen spolku těchto rozhodovacích procesů účastnit jak ze strany člena určitého orgánu, tak člena, o kterém je rozhodováno.

Je třeba zdůraznit, že ochrana práv člena spolku je nezbytná pro spravedlivé fungování spolků a pro respektování principů demokracie a právního státu. Přestože existují určité nástroje a prostředky pro ochranu práv člena spolku, které autor práce považuje za adekvátní, tak je třeba pracovat na zlepšování a posílení kontroly spolků ze strany státu (rejstříkových soudů), aby bylo vynucováno ukládání povinných dokumentů do sbírky listin, čímž by se posílila již existující práva člena spolku. S tímto je dle názoru autora spojena absence dostatečné kontroly stanov spolků, jelikož si spolek ve stanovách může upravit i zákonu odporující ustanovení, které však rejstříkový soud nekontroluje a následně zapíše do sbírky listin a nápravy se zpravidla členové dočkají až v případě, kdy pro rozpor se zákonem někdo z nich předmětné stanovy napadne v soudním řízení.

Výše uvedené by lépe zabezpečilo rovnocenné postavení členů spolků a napomohlo jejich aktivní účasti ve spolcích a tím i v občanské společnosti, pro kterou je spolkové právo klíčovou oblastí.

Rezervy i téměř po deseti letech od přijetí Občanského zákoníku lze spatřovat v nedostatečném povědomí členů spolků o jejich právech, které jim Občanský zákoník přiznává, a to obzvláště u velkých spolků čítající tisíce členů. Zde však jde spíše o problém vyplývající z obecně nízké aktivní účasti a povědomí občanů o právo jako takové, než o selhání státu či samotných spolků.

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

- GERLOCH, Aleš. Teorie práva. 5., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. Právnické učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-233-2.
- HÁJKOVÁ, Alena, Miroslava NEBUŽELSKÁ a Petr PAVLOK. Spolky a spolkové právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-523-7.
- Havel, M., Štenglová, I., Dědič, J., Jindřich, M., a kol.: Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-285-4.
- Husseini, F., Bartoň, M., Kokeš, M., Kopa, M. a kol. Listina základních práv a svobod. Komentář. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021.
- KINDL, Milan, Zdeněk ERTL, Nikola FORMANOVÁ, Tomáš KINDL a Alexander ŠÍMA. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-642-2.
- LAVICKÝ, Petr. Občanský zákoník: komentář. Praha: C.H. Beck, 2015. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-529-9.
- LAVICKÝ, Petr. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020-. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-852-8.
- RONOVSÁ, Kateřina, Vlastimil VITOUL a Jana BÍLKOVÁ. Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích. Praha: Leges, 2014. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-020-8.
- SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. Právnické osoby v novém občanském zákoníku: komentář : [§ 118-418]. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-445-2.
- ŠVESTKA, Jiří. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-656-6.
- TELEC, Ivo. Spolkové právo. Praha: C.H. Beck, 1998. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 80-7179-194-6.

Online zdroje

- Analýza – nestátní neziskové organizace v ČR. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/kontrola/analyzy/analyza---nestatni-neziskove-organizace-v-cr-id10354/>.
- Sdružení Dživas, občanské sdružení. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=766180&typ=PLATNY>.
- <https://justice.cz/>

Odborné články

- Telec, Ivo. Zásady nového spolkového práva. Právní rozhledy. 2013, 2013, č. 22.
- BRIM, Luboš. Soudní přezkum rozhodnutí orgánů občanského sdružení. Právník. 2013, roč. 152, č. 5, 499 – 518 s. ISSN 0231-6625.

Judikatura

- rozhodnutí z Bohuslavovy sbírky pod č. 506/1920.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2000, sp. zn. 22 Cdo 417/98.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2002, sp. zn. 22 Cdo 985/2001.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2005, sp. zn. 28 Cdo 1018/2005.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2007, sp. zn. 28 Cdo 4100/2007.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 11. 2008, sp. zn. 28 Cdo 2306/2008.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 3. 2010, sp. zn. 28 Cdo 2773/2008.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 3. 2010, sp. zn. 28 Cdo 4852/2009.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2013, sp. zn. 29 Cdo 1553/2012.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 10. 2013, sp. zn. 28 Cdo 871/2013.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2018 sp. zn. 29 Cdo 3307/2016.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2020 sp. zn. 27 Cdo 458/2019.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2006, sp. zn. 1 Ans 8/2005.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 3. 2015, sp. zn. 8 As 67/2014.

- Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 8. 1998, sp. zn. III. ÚS 195/98.
- Nález Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 74/2004.
- Nález Ústavního soudu ze dne 12. 12. 2006, sp. zn. I. ÚS 90/2006.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 9. 2015, sp. zn. IV. ÚS 1240/2015.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 9. 2016, sp. zn. III. ÚS 2862/2016.

Právní předpisy

- Císařský patent č. 171/1849 ř. z.
- Nařízení č. 246/1851.
- Císařský patent č. 425/1852 ř. z., o spolcích.
- Zákon č. 253/1852 ř. z., o spolcích.
- Nařízení ministerstva vnitra č. 122/1856 ř.z.
- Spolkový zákona č. 134/1867 ř. z., o právě spolčovacím.
- Zákon č. 300/1920 Sb., o mimořádných opatřeních.
- Zákon č. 125/1933 Sb. z. a n.
- Dekret č. 81/1945 dekret presidenta republiky o některých opatřeních v oboru spolkovém.
- Zákon č. 68/1951 Sb., o dobrovolných organizacích a sdruženích.
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.
- Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů.
- Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.
- Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.
- zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.
- zákon č. 449/2001 Sb. o myslivosti.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.
- Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřicích právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů.

- Vládní nařízení č. 97/1939 Sb., jímž se mění zákon č. 134/1837 ř.z., o právu spolčovacím a činí některá opatření týkající se spolků.
- Nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku, veřejných rejstříků právnických a fyzických osob a evidence svěřenských fondů a evidence údajů o skutečných majitelích.
- Vyhláška č. 323/2013 Sb., o náležitostech formulářů na podávání návrhů na zápis, změnu nebo výmaz údajů do veřejného rejstříku právnických a fyzických osob a evidence svěřenských fondů a o zrušení některých vyhlášek.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2016/679 ze dne 27. 4. 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES.
- Dekret prezidenta republiky č. 81/1945 Sb.

Ostatní zdroje

- VOLF, Michal, Vývoj spolkového práva a činnost spolku v Československu v letech 1918 – 1990, Plzeň, 2018. Rigorózní práce (JUDr.). Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta právnická.

Cizojazyčné resumé

The topic of the thesis is the protection of the rights of members of associations in the Czech Republic.

The first chapter is introducing the history of the associations in the Czech Republic for a necessary understanding of the development of association law in the Czech Republic.

Law in the Czech Republic provides protection for the rights of members of associations. The legal framework for associations is established by the Czech Civil Code, which sets out the basic rules governing the relationship between the association and its members.

One of the key rights of members of an association is the right to participate in the decision-making process. This includes the right to vote on important matters such as changes to the association's statutes or the election of board members. The Civil Code specifies the rules for decision-making within the association, including how votes are conducted and how decisions are reached.

The Civil Code also establishes the right of members to information about the association's activities. Members have the right to access certain documents related to the association's activities, including the minutes of meetings and financial statements. The association is required to provide this information to members upon request.

In addition, the Civil Code includes provisions aimed at protecting members against unfair treatment by the association or other members. Members have the right to bring complaints against the association or other members for actions that violate their rights. The Civil Code also establishes rules for the removal of members, which must be based on objective criteria and carried out in accordance with the association's statutes.

Overall, the Czech Civil Code provides a robust legal framework for protecting the rights of members of associations in the Czech Republic.